

DÜŞÜK MALİYETLİ ALTERNATİF SİYASAL KATILIM BİÇİMİ: '90 SONRASI GENÇ KUŞAĞIN SİYASAL KAYITSIZLIĞI MİT Mİ GERÇEK Mİ?¹²

Serdar ÜNAL³

Öz

Çalışmada yükseköğretim düzeyinde eğitim gören '90 sonrası kuşağı temsil eden örneklem üzerinden gençlerin kendilerinden önceki kuşaklara göre siyasal anlamda daha kayıtsız ya da ilgisiz oldukları argümanı sorgulanmaya çalışılmıştır. Bu yönde, çalışmada nicel ve nitel düzeyde elde edilen saha verileri temelinde gençlerin çevrimdışı geleneksel siyasal katılım eğilimleri ve maliyeti daha düşük ya da kolay olan yeni çevrimiçi dijital katılım olanaklarına yönelik eğilimlerini tespit etmek hedeflenmiştir. Ayrıca, çevrimiçi katılımın geleneksel katılım biçimlerini ne ölçüde ikame edebildiği siyasal ilgi, kayıtsızlık, sinizm ve slaktivizm kavramlarıyla ilişkilendirilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın verilerine göre, gençlerin siyasal sinik tutumları veya ana akım politik uygulamalardan beklentilerinin düşük olması onları maliyeti yüksek olan geleneksel katılım biçimlerinden uzaklaştırmaktadır. Ancak, bu onların siyasal kayıtsızlıkları anlamına gelmemektedir. Gençler toplumsal sorunlara yönelik kaygılarını muhafaza ettikleri için kolay ve maliyeti düşük olan oy verme etkinliğine katılmakta, kendilerini kolayca ifade edebildikleri ve güçlü hissettikleri yeni katılım biçimi olarak dijital ağ temelli maliyeti düşük katılım etkinliklerine yönelmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretim Gençliği, Çevrimiçi ve Çevrimdışı Siyasal Katılım, Siyasal Sinizm, Siyasal Kayıtsızlık, Düşük Maliyetli Siyasal Katılım Biçimi

1 Makalenin Geliş Tarihi: 19.03.2018 Makalenin Kabul Tarihi: 30.07.2018

2 Bu çalışma Adnan Menderes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri birimince desteklenmiştir. Proje Numarası: FEF-15028

3 Dr. Öğr. Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Merkez Kampüs, 09010, Aydın/Türkiye. e-posta: serdarunal@adu.edu.tr Orcid ID: 0000-0003-2755-9456

Atıf: Ünal S. (2018). Düşük maliyetli alternatif siyasal katılım biçimi: 90 sonrası genç kuşağın siyasal kayıtsızlığı mit mi gerçek mi? *Tesam Akademi Dergisi*, 5(2), 249 - 296. <http://dx.doi.org/10.30626/tesamakademi.456032>

Low-Cost Alternative Political Participation: Is Political Apathy Among The Post-90s Young Generation Myth or Real?

Abstract

In the study, it was tried to question the argument that young people are politically more uninterested or apathetic than the previous generations through the sample which represents the post-90s generation, which are studying at higher education level. In this respect, with reference to quantitative and qualitative field data, it was aimed to determine the tendency of young people's to offline traditional political participation and to new low-cost or easier digital participation opportunities. In addition, the extent to which online participation can substitute traditional forms of participation has been tried to relate to the concepts of political interest, apathy, cynicism and slacktivism. According to the survey data, young people's political cynicism or low expectation from mainstream political practices distract them from the more costly traditional forms of participation. However, this does not mean they are politically uninterested. As young people maintain their concerns about social problems, they participate in the easiest and least costly voting activity and are turning to digital network-based low-cost participation as a new form of participation that they can easily express themselves and feel strong.

Keywords: Youth in Tertiary Education, Online and Offline Political Participation, Political Cynicism, Political Apathy, Low-Cost Political Participation

Giriş

Siyasal katılım konusu ve özellikle gençlerin siyasal katılımı meselesi son yıllarda büyük ilgi görmüştür. Bunun sebebi açıktır. Griffin'in (2014, s. 149) belirttiği üzere, "günümüz gençleri arasında siyasete karşı genellikle yetişkinlerde görülenden daha yüksek düzeyde, bariz bir ilgisizlik ve kopukluk olması hakkında akademik araştırmacılar, politika yapıcılar, gençlik çalışanları, eğitimciler arasında yaygın bir endişe vardır". Loader ve ark.'leri (2014, s. 148) bir toplumda her yeni nesil gençliğin demokratik yönetim uygulamalarına ve kurumlarına katılımının politik sistemin meşruiyetini korumasını sağlayan temel bir araç olduğunu ifade ederler. Bu nedenle, gençlerin tutumları ve politik değerleri, genellikle geleceği öngörmenin ve ayrıca sosyal ve politik değişimin önemli araçları olarak görülür. Dünyanın pek çok ülkesinde olduğu üzere Türkiye'de de son yirmi otuz yıldır özellikle genç kuşakla ilgili apolitizm veya sosyal-siyasal konulara yönelik ilgisizlik ve kayıtsızlık temelli söylemler gerek akademik gerekse akademi dışındaki çevrelerce yoğun olarak kullanılmaktadır. İnternet teknolojisinin insanların gündelik hayatlarına girmeye başlamasıyla birlikte bu teknolojilerin nimetlerinden daha fazla yararlanan genç kuşaklar giderek daha fazla bu türden söylemlerle anılmaya başladılar.

21.Yüzyıldünyasının "genç vatandaşları dijital devrim ve refleksif bireycilik tarafından şekillendirilmektedir. Bu durum, siyasetçilere ve geleneksel siyasal kurumlara yönelik daha fazla kuşku duyan bir genç jenerasyonun ortaya çıktığını göstermektedir. Fakat aynı zamanda demokratik uygulamaların yeniden yapılandırılmasında genç vatandaşların daha önemli bir rol oynama ihtimalini de artırmaktadır" (Loader ve ark., 2014, s. 148). Griffin'e (2014, s. 153) göre, güven (veya güvensizlik), siyasal hoşnutsuzluk, siyaset ve siyasetçilerdeki bariz meşruluk krizi son yıllarda yaygın şekilde tartışılrsa da bu bakış açıları çoğunlukla gençliğin siyasal katılımı tartışmalarına yeterince yansıtılmamıştır. Bu nedenle, 21. yüzyılın genç insanları için siyasal katılımın taşıdığı anlamlara ilişkin kavrayışımızı geliştirmemiz önemlidir.

Genç bireyler içinde yaşadıkları dönemin tüm sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel koşullarından ya da başka bir deyişle vuku bulan tüm toplumsal-yapısal değişim ve dönüşüm süreçlerinden az veya çok etkilenirler. Örneğin, Kurtaran ark.'lerinin (2012, s. 7) belirttikleri üzere, "Türkiye'de yetmişli yılların en dinamik siyasi aktörleri arasında yer alan gençler, 1980 askeri darbesinin ardından başta siyasal partiler, sendikalar ve dernekler olmak

üzere kurumsal siyasal yapılardan uzak durmayı öğrendiler. Doksanlı yılların neo-liberal küreselleşme sürecinde sadece piyasaya güvenmeyi öğrendiler”. Esasında 1980 sonrası dönem tüm dünyada ve Türkiye’de özellikle gençler için yeni bir sosyal, kültürel ve ekonomik dönüşüme karşılık gelen bir döneme işaret etmektedir. “Kendileri hakkındaki düşünceler ya da kendilerine yüklenen rol her ne olursa olsun, gençler de toplumun tüm diğer kesimlerini etkileyen değişimlerden etkilenirler ve bu değişim durumu ile etkileşirler” (Nemutlu, 2012, s. 168).

Bu yönde Henn vd.’lerinin (2002) dönem etkisi olarak adlandırdıkları, her yeni genç kuşağın kendilerinden önceki emsallerinin yaşadıklarından veya deneyimlediklerin daha farklı bir toplumsal dünyada yaşadıklarını ifade etmek mümkündür. Griffin’e (2014, s. 153) göre, “bugünkü gençlerin hayatları daha fazla risk ve belirsizlik içermekte, önceki kuşaklara göre siyaset için daha az zamanları bulunmakta ve siyasetin doğası, daha çok tüketime dayalı bir modele doğru değişim göstermektedir. Genç insanların siyaseti neyin oluşturduğuna ilişkin daha farklı bir anlayışları vardır, geleneksel formel siyasal eylemciliğe karşı görece ilgisiz ve katılımcı, yerleşmiş ve acil konularla ise daha ilgilidirler”. Dolayısıyla, O’Toole (2004, s. 3) jenerasyon etkisi veya dönem etkisinin bir kuşağın onu önceki kuşaklardan farklı kılan yeni zorluklarla ve deneyimlerle yüz yüze kalmasından açığa çıktığını ifade eder. Bu nedenle, eski kuşağa tanıdık gelen siyasal konu, faaliyet odakları ve araçları, yeni genç kuşağa çok az ilgi çekici gelebilir. Bu mânada, değişen toplumsal-yapısal koşullar ve siyasal konjonktür gençlerin sosyo-politik alanla olan ilişkisini ve onun derecesini etkilemekte ve her dönemin koşullarına göre bu kitlelerin tutumları farklılaşabilmektedir.

Türkiye’de gençlere ilişkin apolitik olma ya da kayıtsız olma söylemi, özellikle 80 sonrası dönemden beri alışagelmış söylemlerin ve inançların bir devamı olarak 21.Yüzyılın dijital toplumunun gençleri için daha da artarak yaygınlaştığını ifade etmek mümkündür. Yeni dijital çağın genç nesilleri sadece siyasal kayıtsızlık değil aynı zamanda vurdumduymaz, bencil, kariyerist, konformist, teknoloji bağımlısı, yalnız, yabancılaşmış vb. tanımlamalarla çok yaygın olarak karşılaşmaktadır. Dolayısıyla, daha çok negatif bazı özellikleriyle yoğun olarak ilişkilendirilen bugünün dijital çağı gençlerinin bu özellikleri nedeniyle aynı zamanda siyasal alanın da dışarısında olduğu ya da siyasal ve sivil temeldeki katılımlarının zayıf olduğu varsayılmaktadır. Lüküslü’nün (2008; 2015) *gençlik miti* olarak ifade ettiği bu eleştiriler 1980 sonrası tüm kuşakların (1980 kuşağı, 1990 kuşağı, 2000 kuşağı gibi ayrımlar yapılmaksızın) hepsine birden yapılan

eleştirilerdir. Nitekim, bu yüzyılın “genç nesilleri (özellikle popüler söylemlerde) politik katılımları sınırlı ve önceki nesillerin aşına oldukları politik süreçlere yabancılaşmış olarak resmedilmektedir” (Benedicto, 2008; akt. Tanyaş, 2015, s. 25).

Birbirinden farklı toplumlarda gerçekleştirilen çalışmalarda da gençlerin geleneksel siyasal katılımlarının ve siyasete yönelik ilgilerinin giderek azaldığına dair veriler sunulmaktadır (bkz. Habitat, 2017; Yılmaz ve Oy, 2014; TÜSES, 2009; Putnam 2000; Henn ve ark. 2007; Harris, 2009; Manning, 2013; Melo ve Stockermer, 2014). Günümüzün küreselleşen dünyasında pek çok genç, devlete dayalı politikaları veya devlet odaklı aktivizmi önemli görmemekte ve artık geleneksel katılıma ve katılım biçimlerine yönelik anlam atfetmemektedir (Harris ve ark., 2010, s. 10). Modern devletlerin kurum ve uygulamalarından genç vatandaşların artan bir hayal kırıklığına maruz kaldığından çok az şüphe duyulmaktadır: Seçimlerde oy kullanmaya, siyasi partilere katılmaya ya da politikacılara saygı görmeye yönelik isteksizlik birçok ülkede pek çok gencin ana akım siyasetten uzaklaştıklarını göstermektedir (Loader ve ark., 2014, s. 143; bkz. Van Biezen vd., 2012; O’Toole, 2004).

Ancak, Loader vd.’lerine (2014, s. 143) göre bu durum “yeni nesil gençlerin siyasal alan ve konulara ilgisiz oldukları anlamına gelmez”. Jenerasyon ya da dönem etkisi, genç kuşağın düşüncelerini ve beklentilerini önceki kuşaklardan farklı kılan bir politik kültür ortaya çıkarmıştır. Artan refah seviyesi, tüketim ve bireyciliğin bir sonucu olarak ortaya çıkan post-materyalist bir genç kuşak önceki nesillerin kollektivist değerlerinden kopmuş ve dolayısıyla siyasal katılım yönelimlerinde ve kullandıkları araçlarda bir değişim olmuştur (O’Toole, 2004, s. 18). Bu anlamda, gündelik hayatın pratikleri ve siyasal alandaki değişim ve dönüşümler siyasal katılım biçimlerini dönüştürebilmektedir. Bu yöndeki yakın dönem araştırmalarda siyasal katılım, “gençlerde sınırlı ya da eksik bir pratik olarak değil; değişen, dönüşen ve farklı anlamlara bürünebilen bir olgu olarak ele alınmaktadır” (Tanyaş, 2015, s. 25; bkz. O’Toole, 2004; Lüküslü, 2008; Harris ve ark., 2010; Cammaerts ark., 2014; Loader ve ark., 2014; Earl, 2014; Zuckerman, 2014; Theocharis, 2015). Ayrıca, ağ temelli bireycilik (Rainie ve Wellman, 2012) modelinin merkezinde internetin ve ağ iletişimi teknolojilerinin oynadığı rol dikkate alındığında yakın dönem çalışmaların bir kısmı bugünün gençlerinin geçmişteki geleneksel katılım biçimlerinden farklı olarak artık ayrı ve maliyeti düşük ya da kolay bir katılım biçimi olarak değerlendirilebilecek çevrimiçi dijital ortamlarda siyasal katılımında bulunduğunu ve dolayısıyla gençlerin siyasal katılım

biçimlerinin ve tarzlarının değiştiğini savunmaktadır (bkz. Calenda ve Meijer, 2009; Gibson ve Cantijoch, 2013; Cammaerts ve ark., 2014; Gil de Zuniga ve ark. 2014a; Xenos ve ark., 2014; Van Deth, 2014; Theocharis; 2015; Bode, 2017).

Bu yönde, farklı mecralarda tartışılabilen Türkiye’de gençlerin kendilerinden önceki kuşaklardan siyasal alanla ilgili konularla daha az ilgili oldukları argümanı veya miti ampirik düzeyde nicel ve nitel veriler aracılığıyla sorgulanmaya değerdir. Nitekim, bu makale ‘90 sonrası dönemde dünyaya gelmiş olan yükseköğretim gençlerinin siyaseti ve siyasetçileri algılayış biçimlerine, kendileri ile siyasal alanı nasıl ilişkilendirdiklerine ve gençlerin eski ve yeni türden siyasal katılım biçimlerine yönelik eğilimlerine odaklanmaktadır. Gerek çevrimdışı geleneksel siyasal katılım gerekse çevrimiçi dijital mecralar temelindeki siyasal katılım ölçütleri çerçevesindeki değerlendirmeler düşünüldüğünde bugünün gençleri için maliyeti daha düşük ve kolay olan çevrimiçi katılım etkinliklerinin mahiyetine odaklanmak önemlidir. Ancak, maliyeti düşük ve kolay türden pratiklere dayanan çevrimiçi (dijital) katılımın da ne ölçüde geleneksel anlamdaki katılım ölçütlerinin yerini alabildiği meselesi de önemli bir tartışmayı gündeme getirmektedir.

Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Soruları

Genç nüfus, toplumlar için her daim bir güç kaynağı olarak görülmüştür. Özellikle nüfusunun önemli bir kısmının genç bireylerden oluştuğu Türkiye gibi birçok ülke için siyasal katılımın farklı boyutlarını genç nüfusu hedef alarak yapılan güncel araştırmalar önemli bir niteliğe sahiptir. Ayrıca, “yeni siyasal katılım pratiklerinden söz edilecekse bunu öğrenciler arasında bulmayı beklemek daha makul görünmektedir. Genel olarak, öğrenciler genç oldukları ve iyi eğitim almış oldukları için teknoloji kullanımında ön plandadırlar. Öğrenciler aynı zamanda diğer gençlerden siyasal olarak daha aktif olma eğilimindedirler” (Calenda ve Meijer, 2009, s. 881). Çalışmada yükseköğretim düzeyinde eğitim gören ‘90 sonrası kuşağı temsil eden örneklem üzerinden gençlerin kendilerinden önceki kuşaklara göre siyasal anlamda daha kayıtsız ya da ilgisiz oldukları argümanı sorgulanmaya çalışılmaktadır. Bu yönde, çalışmada gençlerin çevrimdışı geleneksel siyasal katılım eğilimleri ve maliyeti daha düşük ya da kolay olan yeni çevrimiçi dijital katılım olanaklarına yönelik eğilimlerini tespit etmek hedeflenmektedir. Ayrıca, çevrimiçi katılımın geleneksel katılım biçimlerini ne ölçüde ikame edebildiği siyasal ilgi, kayıtsızlık, sinizm ve slaktivizm kavramlarıyla ilişkilendirilmeye çalışılmaktadır.

Çalışmanın odaklandığı temel eksenler beş araştırma sorusu çerçevesinde sınırlanmıştır: (i) Yükseköğretim gençliğinin genel olarak siyaseti ve siyasetçileri algılayış biçimleri nasıl şekillenmektedir? (ii) Gençlerin geleneksel ve geleneksel olmayan siyasal katılım eğilimleri ne yöndedir? (iii) Gençlerin çevrimiçi maliyeti düşük dijital siyasal katılım eğilimleri ne yöndedir? (iv) Çevrimiçi siyasal katılım geleneksel katılım biçimlerini ne ölçüde ikame etmektedir? (v) Bugünün genç kuşağı önceki kuşaklara göre siyasal anlamda daha kayıtsız olarak tanımlanabilir mi?

Nitekim, çalışmada yükseköğretim gençliğinin siyasal katılım eğilimleri, çevrimdışı geleneksel ve geleneksel olmayan siyasal katılım göstergeleri ve çevrimiçi veya dijital siyasal katılım göstergeleri olarak sınıflandırılmıştır. Bu yöndeki nicel ve nitel veriler gençlerin siyasal sinizm düzeylerine ilişkin verilerle birlikte değerlendirilerek belirlenen örneklem üzerinden bugünün yükseköğretim gençliğinin siyasal alan ve konulara yönelik ilgisi ya da kayıtsızlığı bütüncül olarak anlaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Yöntemi ve Tekniği

Gençliğin siyasal katılımına yönelik geniş ölçekli nicel araştırmaların değeri inkar edilemez ancak niteliksel temeldeki daha küçük ölçekli araştırmalar, gençlik ve siyasal katılım konusunun mahiyetini derinlikli kavramak açısından elzem görünmektedir. Bu kaygıdan hareketle, araştırmada nicel ve nitel yöntem bağlamında veri toplama aracı olarak anket ve derinlemesine görüşme teknikleri birlikte kullanılmıştır. Bu yolla toplanan veriler betimsel düzeyde birbirini destekleyecek nitelikte değerlendirilmiştir. Çalışmanın hedef kitlesi yükseköğretim düzeyinde okuyan '90 sonrası ağ kuşağı gençleridir. '90 ve sonrası doğan kuşak çalışmada üniversite lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim gören ve 1990-1999 yılları arasında doğan öğrenciler olarak sınırlanmıştır.

Bu çerçevede, nicel araştırma kapsamında çalışmanın evreni, IBBS-2 seviyesinde Ege Bölgesi temsiliyetine sahip iki ildeki (İzmir ve Aydın) toplam dört üniversitede (Ege Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Yaşar Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi) okuyan 1990-1999 yılları arasında doğan öğrencilerden oluşmaktadır. Bu evrenden, kota örnekleme yöntemi esas alınarak, görüşülecek kişiler yaş, cinsiyet ve internet temelli sosyal ağları kullanıyor olma kriterlerine göre belirlenmiştir. Bu yönde, toplam 978 anket geçerli sayılarak değerlendirilmiştir. Anket formu için hazırlanan kapalı uçlu sorular katılımcılara yüz yüze uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 18 veri analiz programı aracılığıyla daha çok yüzdelerle frekanslar elde etmeye yönelik çözümlenmiştir. Veriler metin içinde

uygun olduğu yerlerde tablo ve grafikler biçiminde nitel verilerle birlikte sunulmuştur.

Nitel araştırma kapsamında ise derinlemesine görüşme yapılacak kişilerin seçiminde yine aynı kriterler çerçevesinde maksimum çeşitlilik örnekleme ve teorik örnekleme yöntemleri esas alınmıştır. Örnekleme oluşturan toplam 57 kişiyle yarı-yapılandırılmış görüşme formuyla aracılığıyla yüz yüze derinlemesine görüşme yapılmıştır.⁴ Nitel veriler görüşme sırasında hem ses kayıt cihazı hem de not almak suretiyle kayıt altına alınmış ve sonrasında çözümlenmiştir.

Araştırma Bulguları

Katılımcıların Demografik Bilgileri

Araştırmanın odaklandığı grup dijital ağ temelli iletişimin ana aktörü konumundaki yükseköğretim düzeyinde okuyan '90 sonrası ağ kuşağı gençleridir. Bu yönde, çalışmanın (anket tekniği yoluyla) *nicel* verilerinin toplandığı örneklem kümesi toplam 978 kişiden oluşmaktadır. Bu sayısının %53,5'ini erkek ve %46,5'ini kız öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemin, %56,5'ini 1990-1993 doğumlu; %38'ini 1994-1997 doğumlu ve %5,5'ini 1998-1999 doğumlu öğrenciler oluşturmaktadır. Katılımcıların %75,6'sı devlet, %24,4'ü ise vakıf/özel üniversitesinde okumaktadır. Öğrencilerin %87,8'i ön lisans ve lisans programı, %12,2'si ise lisansüstü programlarda eğitim görmektedir. Örneklemin %11,2'si alt; %21,6'sı orta alt; %55,2'si orta; %10,5'i orta üst ve %1,4'ü üst gelir seviyesi sahip ailelerden gelmektedir. Örnekleme oluşturan katılımcıların siyasi eğilimleri sırasıyla CHP %30,9; AKP %24,2; MHP %15,4; HDP %9,2; SP %1; Diğer %9,3; Partisiz ya da belirtmeyen %10.

Yine, çalışmanın (derinlemesine görüşmeler yoluyla) *nitel* verilerinin toplandığı örneklem kümesi toplam 57 kişiden oluşmaktadır. Bunların %52,6'sını erkek ve %47,4'ünü kız öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemin %35,1'ini 1990-1993 doğumlu; %43,9'unu 1994-1997 doğumlu ve %21'ini 1998-1999 doğumlu öğrenciler oluşturmaktadır. Katılımcıların %76,4'ü devlet, %23,6'sı ise vakıf/özel üniversitesinde okumaktadır. Öğrencilerin %80,3'ü ön lisans ve lisans programı, %19,7'si ise lisansüstü programlarda eğitim görmektedir. Örneklemin %12,4'ü alt; %23,8'i orta alt; %48,1'i orta; %13,3'ü orta üst ve %2,4'ü üst gelir

4 Görüşmecilerden elde edilen verilerin sunumunda görüşmecilerin yaş ve cinsiyetleri kodlanmıştır. G=Görüşmeci; K=Kadın; E=Erkek ve Yaş. Çalışmanın nicel ve nitel veri toplama süreci 2016 Kasım ve Aralık ayları içinde tamamlanmıştır.

seviyesi sahip ailelerden gelmektedir. Katılımcıların siyasi eğilimleri ise sırasıyla CHP %29,4; AKP %29,1; MHP %18,6; HDP %9,0; SP %0,5; Diğer %6,3; Partisiz ya da belirtmeyen %7,1.

Çalışmanın nicel ve nitel ampirik temelli verileri teorik ve kavramsal boyutlarıyla birlikte her alt başlıkta kendi içinde kapsamlı bir şekilde işlenmeye çalışılmış ve daha sonrasında bütüncül olarak edinilen çıkarsamalar tartışılmıştır. Bu yönde, yükseköğrenim düzeyindeki gençliğin siyasal katılımı ve kayıtsızlığı meselesi ya da mitine ilişkin kapsamlı bir kavrayışın edinilmesine çaba gösterilmiştir.

Mevcut Görünüm Açısından Yükseköğretim Gençliğinde Siyasal Sinizm

Pek çok kaynak, gençlerin ebeveynleri kadar siyasete ilgi duymadıklarını ya da karışmadıklarını iddia etmektedir (bkz. Putnam 2000; Mindich 2005; Henn ve ark. 2007; Cammaerts ve ark., 2014; Melo ve Stockermer, 2014). Analizler bunun yaşla ilgili olmadığını, ancak politikaya karşı değişen bir tutumun olduğunu (bkz. Mindich 2005) vurgulasa da gençler kendi toplumları hakkında siyasal içerikli bilgi arayışıyla daha az ilgili olarak görünmektedir (Calenda ve Meijer, 2009, s. 879). Bunun altındaki neden olarak birçok ülkede özellikle gençler arasındaki sinizmin artması konusundaki endişeler dile getiriliyor. Bu söylemlerden edinilen izlenim, genel olarak olumsuz değerlendirilen sinizmin siyasi ruhun veya aklın ayrılmaz bir parçası haline geldiği ve birçok ülkede hâlâ artmakta olduğudur (Dekker ve Meijerink, 2012, s. 33). Dalton'a (2004) göre endişe şudur ki özellikle genç vatandaşlar arasında artan siyasal sinizm, demokratik tartışmaların engellenmesine, sivil sorumlulukların reddedilmesine, popülist ya da protesto temelli partilere destek verilmesine ya da bu tür partilerin yokluğunda daha düşük bir seçmen katılımına neden olacak ve bu nedenle de demokrasi için tehdit oluşturabilecektir (akt. Dekker ve Meijerink, 2012, s. 33; bkz. Schyns ve ark., 2004).

Siyasal sinizm, seçmen katılımını veya genel olarak siyasal katılımı etkileyebilecek önemli değişkenlerden birisi olarak düşünülebilir. Siyasal sinizmle ilgili yakın dönem bilimsel literatüre ait pek çok araştırmada kavramın açık bir tanımının bulunmadığı ve birbirinden farklı içerimlerde kullanıldığı görülmektedir. Siyasal sinizme ilişkin ilk yayınlarda sinizmin daha genel bir kavram olan yabancılaşmanın (bkz. Olsen, 1969) bir parçası olarak kabul edildiği ve yabancılaşmanın normsuzluk (bkz. Finifter, 1970) boyutuyla bağlantılandırıldığı görülmektedir. Finifter'e (1970) göre, siyasetin normsuzluk boyutu ise vatandaşların politikacıların hedeflerine ulaşmada kabul edilebilir normlara uymadığına yönelik algısıdır (akt.

Dekker ve Meijerink, 2012, s. 34). Bu bağlamda siyasal sinizm, “siyasi otoritelerin veya rejimin genel olarak ve muntazaman yerleşik standart kuralları ihlal ettiklerine yönelik algıdır” (Schwartz 1975, s. 189). Birçok başka çalışmada ise siyasal sinizm, siyasal güvenin zıddı yani siyasal güvensizlik (Opdycke ve ark., 2013, s. 81) gibi kavramlarla eşdeğer kullanılmıştır. Cappella'nın (2002, s. 231) belirttiği üzere “sinik olan kişi lehte veya aleyhte kanıt bulunmasa dahi siyasi liderlere ve temsil ettikleri gruplara güvenilmeyeceğine dair inanca sahiptir”.

Agger vd.'leri (1961, s. 477) siyasal sinizmi siyaset kelimesinin “olumlu bir şey olmaktan çok olumsuz bir şeyi sembolize ettiğinde” ortaya çıkan şey olarak tanımlamaktadırlar. Jones'e (2005, s. 127) göre ise siyasal sinizm kavramı politikacılardan hoşlanmama ya da güvensizlikten daha fazlasını kapsar. Siyasal sinizm, devlete/hükümete güven eksikliği, katılım eksikliği, oy kullanmaya yönelik isteksizlik, iktidarda kimin olduğuna/olacağına yönelik ilgisizlik, kararların çoğunun birkaç önemli kişi tarafından kendilerinin çıkarlarına yönelik alındığına yönelik inanç ve çok sayıda başka siyasal süreçlerden uzaklaşma emarelerini içerir. Dekker ve Meijerink (2012, s. 35) siyasal sinizmi, güvensizlikten, şüphecilikten ve ilgisizlikten ayırt eder. Onlara göre, bir tutum olarak siyasal sinizm bireyin olumsuz bir his ile sonuçlanan siyasete yönelik olumsuz algısıdır. Buna göre, olumsuz algılar iki kategoriye ayrılmaktadır: algılanan ahlaksızlık ve algılanan yetersizlik/acziyet.

Bu çerçevede Dekker ve Meijerink'e (2012, s. 35) göre, siyasal sinizm siyasetçileri, siyasal kurumları (siyasi partiler, parlamento ve hükümet gibi) içeren tüm politik alanı ve bir bütün olarak siyasal sistemi kapsar. Sinik olan kişi belirli bir siyasetçi ya da belirli bir siyasi parti üzerinden değil *siyaset* ve *siyasetçiler* gibi genelleyici bir düşünme tarzına sahiptir. Ahlak, dürüstlük ve yeterliliğin olmadığına dair algılar ve bu algıların sonucu ortaya çıkan olumsuz duygular kişiyi sinik yapmaktadır. Dolayısıyla siyasal sinizm, bir bireyin siyasal aktörlerin, siyasal kurumların ve tüm siyasal sistemin ahlak dışı ve beceriksiz/yetersiz olduğuna yönelik inancına dayanan olumsuz siyasal tutumudur.

Siyasal sinizm'i ölçmeye yönelik vatandaşların siyaseti ve siyasetçileri algılayış biçimlerini temel alan birbirinden farklı ölçekler geliştirilmiştir (bkz. Agger ve ark., 1963; Citrin ve Elkins, 1975). Bu çerçevede, araştırma kapsamında yükseköğretim öğrencilerinin genel olarak siyaseti ve siyasetçileri algılayış biçimlerini yani siyasal sinizm tutumlarını tespit edebilmek amacıyla hem nicel hem de nitel düzeyde sorgulamalar

yapılmıştır. Bu yönde öncelikle katılımcıların genel olarak siyasal alanın kendisini ve siyasetçileri algılama biçimlerini anlayabilmek adına oluşturulan bir dizi yargıya ne derece katıldıkları tespit edilmeye çalışılmıştır (Tablo-1).

Tablo 1

Siyaset ve Siyasetçilere Yönelik Yargılar

Geçerli N=978 1=Kesinlikle katılmıyorum 2=Katılmıyorum 3=Kısmen katılıyorum 4= Katılıyorum 5=Kesinlikle katılıyorum	Ortalama	Standart Sapma
Siyasal partiler ya da siyaset kurumu hiçbir sorunu çözemez	2,75	1,167
Siyaset işi kirli bir iştir, hiç bulaşmak istemem	3,19	1,207
Siyasetçiler dürüst insanlar değillerdir	3,49	1,151
Bir gün siyasetçi olmak isterdim	2,57	1,297
Siyasetin her türlü kötüdür	2,66	1,108
Siyasetçiler eğitilmiş ve seçkin insanlardır	2,72	1,174
Siyaset doğru ve dürüst insanların yapabileceği bir iş değildir	2,91	1,210
Siyaset yapmak onurlu bir meslektir	2,98	1,120
Siyasetçi olmak için zengin olmanız şarttır	3,02	1,310
Çıkarı olmayan bir kimse kolay kolay siyasete girmez	3,35	1,166
Siyasetçiler güvenilir insanlardır	2,40	1,064
Siyaseti bundan sonra değiştirmek çok zor	3,01	1,155
Siyaset kurumu sorunların çözülebileceği tek adrestir	2,69	1,102
Siyaset çok anlamlı bir şey değildir	2,85	1,071

Elde edilen nicel kapsamdaki veriler değerlendirildiğinde yükseköğretim gençliğinin genel olarak siyasal alana ve bu alanın aktörlerine yönelik algısının olumlu bir çizgide olmadığını söylemek mümkündür. Yargılara ilişkin gençlerin tutumları siyasal sinizmin varlığını önemli ölçüde göstermektedir. Ancak, siyasal sinizmin boyutunu daha derinlikli anlayabilmek adına siyaset alanını ve siyasal aktörleri gençlerin kendi tarif etme biçimlerinden hareketle anlamaya çalışmak elzem görülmüştür. Dolayısıyla, gençlerin siyasal sinik tutumları nitel temeldeki bir sorgulamayla genişletilmiştir.

Siyasal sinizmin en önemli göstergelerinden biri bireylerin genel olarak siyaseti ne derece temiz bir alan veya iş olarak gördükleridir. Başka bir deyişle, siyasetin ahlaki temeldeki işleyiş biçimine dair inanç ve algılar siyasal sinizmin varlığı hakkında önemli ipuçları verebilecektir. Katılımcıların genel olarak siyasal alana ve bu alandaki politik aktörlere yönelik olumsuz bazı söylemleri belirli kategorileştirmeler yoluyla sunulmaya çalışılmıştır.

Siyaset özünde kirlili bir oyun ve laf ebeliğidir.

Bazı katılımcıların siyasal alana ve siyasetin kendisine dair olumsuz yönde güçlü bir inanca sahip olduklarını gösteren birtakım söylemler ön plana çıkmaktadır:

"...siyaset tabii ki de yalanların da, yanlışların da, gerçeklerin de değiştirilerek sürekli kelime oyunu yaparak sürdürülen bir şeydir. Her hareketin medyanın gözünün önünde oluyor ve sürekli bir hedef haline gelebiliyorsun. İlla ki yalan karışıyor. Ondan dolayı tamamen güvenilir bir parti yok ama büyük ölçüde hangisinin doğru olduğunu düşünürsek ona yöneliyoruz..." (G.16, E-23).

"...siyaset durumu kirlili durumdadır. Bu durum yüzyıllarca var olup insan hırsları için yapılan laf ebeliğidir. Siyasal parti olarak tam destek verilebilecek bir parti teşkilatı göremiyorum. Yalnız itaat ettiğim parti olarak 1923-1938 yılları arasındaki Cumhuriyet Halk Partisi olarak görüyorum..." (G.46, E-22).

"...kirlili iş kimse bulaşmak istemiyor. Ne yaptığınız ne dediğiniz belli değil. Onun için bu da güvensizliklerini ortaya çıkarıyor. Batakılık gibi. Güvenmiyorum ama kötünün iyisini seçiyorum..." (G.54, K-23).

"...siyaset denildiği zaman benim aklıma iyi şeyler gelmiyor. Bu yüzden siyasete bakış açım biraz olumsuz. Bana göre tüm siyasetçilerin içinde az veya çok yalancı vardır. Siyaset kurumu her sorunu çözemez..." (G.43, E-20).

Görüşülenler arasında katılımcıların bazı söylemlerinde siyasetin özünde kirlili bir oyun olduğu ya da siyasetin laf ebesi olmayı gerektirdiğine dair bir kanının ağır bastığı görünmektedir. Yine benzer şekilde, siyaset işini doğru dürüst kişilerin yapamayacağına dair güçlü bir kanının varlığı söz

konusudur. Bu yönde, söylemlerin ortak noktası siyasetin genel olarak güven vermeyen, türlü ayak oyunlarını içeren bu yüzden de doğru dürüst kişilerin kaçındığı veya uzak durduğu bir iş olarak algılanmasıdır.

Hem Siyaset Hem de Siyaset Yapanlar Kirlidir ve Güvenilmezdir.

Katılımcıların genel olarak mevcut siyasal sistem içindeki siyasal aktörleri veya siyasetçileri ne derece güvenilir ve temiz buldukları ya da algıladıkları konusu irdelenmiştir. Görüşülen bazı katılımcıların söylemlerinde hem genel olarak siyasal alana hem de siyasetçilere yönelik olumsuz yöndeki vurgular birlikte yapılmaktadır:

“...kirli. Şu durumda hiçbirine güvenmiyorum. Kendi partimin lideri de dahil. İnan ki hiç... Güven vermiyorlar. Yani ne bileyim; çünkü Türkiye bir sürü olaylardan geçti; hani aynı şeyler tekrarlanır mı? Bir güven yitikliği oldu. Ondan yani...Siyaset kurumu eşittir para diyebilirim. Siyasetçi deyince ise paraları olan zenginler geliyor aklıma bir de boş vaatler...” (G.37, E-22).

“...aslına bakılırsa hepsi başa geçinceye kadar denebilir. Hangisi doğruyu söylüyor, hangisi dediğini yapıyor ki hiçbiri ama önemli olan parti kavramı değil ya da o olmamalı. Siyasal partiler, siyasetçiler hepsi kendi çıkarları için uğraşıyorlar, atıp tutuyorlar. Bu şekilde de meclise giriyorlar. Sorunların çözüleceği yer olarak sadece bu kurumu görmek yanlış olur. Bizde her şeyin değişmesi gerekiyor...” (G.40, E-23).

“...evet bana göre siyaset kirlidir. Buna zaten en güzel siyasetçilerden örnek verilebilir. Yalan var bir kere hepsi işin içinde....ya da parti başkanları mitingler yapıyorlar, bir yerde söyledikleri diğer tarafı tutmuyor. Ben bunların neresine güveneyim ya da bu işin neresine temiz diyeyim ki ben...” (G.17, K-27).

“...siyasetin artık kirlendiğini, siyasetçilerin siyaseti kirlettiğini düşünüyorum. Kendileri yazıyor kendileri oynuyor. Bize bir şey söylemek kalmıyor. Siyaset kurumu benim için en güvenilir kurum. Söyledikleri her şeyi sorgularım...zaten geneli de bana yalan gelir...” (G.22, K-23).

Genç katılımcıların genel olarak siyasetçilere dair algıları olumsuz yöndedir. Gençlerin söylemlerinden hareketle siyasetçiler, çıkar peşinde

koşan, maddiyatçı, söyledikleri ile yaptıkları çoğu zaman birbirini tutmayan, laf cambazı, vatandaşın ihtiyaçlarını umursamayan, koltuk peşinde olan kişiler olarak tarif edilmektedir. Dolayısıyla, siyasetçilerin güvenilir ve temiz olmadıklarına dair güçlü olumsuz bir algının varlığı dikkat çekmektedir. Bu yönde katılımcılar arasında siyasetin kendisine ve onun aktörlerine yönelik derin bir güvensizlik ve şüpheli bir yaklaşım sergileyenlerin söylemleri ön plana çıkmaktadır. Söylemler çoğunlukla siyasal alanın kendisi ve siyasetçiler arasında bir ayırım yapmaktan uzak birbiriyle özdeş kabul edilen bir anlayışı temsil etmektedir. Bu çerçevede, genel olarak siyasal alanın yozlaştığını doğrudan veya dolaylı ifade eden negatif söylemler yoğunluk kazanmaktadır. Gençlerin siyasal alana ve onun aktörlerine yönelik bakış açılarını anlamaya yönelik önceki bazı araştırmalar da yakın tespitlerde bulunmuşlardır. Örneğin, Lüküslü'ye (2008, s. 291-292) göre, "siyasal alan gençlerin sorunlarını çözmede yetersiz kalan bir nitelikte görülmekte ve negatif olarak algılanmaktadır gençler tarafından. Siyasal alan her şeyden evvel bozuk bir düzen, çıkar ilişkilerinin başrolü oynadığı kokuşmuş bir düzen olarak tanımlanmaktadır".

David Easton'un (1975) ünlü tezine göre, demokratik siyasi sistemlerin meşruiyeti büyük oranda seçmenlerin devlete yönelik güvenine veya en azından çoğu zaman doğru olanı yapacağına dair inancının derecesine bağlıdır. Kısa süreli ve azınlık bir seçmen kitlesiyle sınırlı olan bir güvensizlik veya siyasal sinizm siyasal sistem için muhtemelen işlevsel olabilir, çünkü bu durum yeni bir seçimi ve sosyal değişimi gündeme getirebilir. Ancak, seçmenlerin çoğunluğunun uzun süreli olarak sisteme yönelik güvensizliği söz konusu olduğunda problem ortaya çıkar. Siyasal sisteme yönelik uzun süreli hoşnutsuzluk ve yabancılaşma onun meşruluğuna ve nihai olarak varlığına meydan okuyabilir. Yerleşik siyasal katılım etkinlikleri azalabilir ve seçmenler radikal siyasi çözümlere destek vermeye yönelebilirler (Erber ve Lau, 1990, s. 236). "Toplumsal yapıyla sistemin uyumsuzluğu bireyin siyasal alandan uzaklaşmasına ve kendisini güçsüz ve etkisiz hissetmesine neden olmaktadır. Sinizm, siyasete karşı bireyin güvensiz, şüpheli ve hatta düşmanca bir tavır almasıdır" (Hülür, 2015, s. 52).

Opdycke ve ark'lerine (2013, s. 81) göre, siyasal sinizmin seçmen katılımını etkilediğini söylemek mümkündür, ancak bu etkinin negatif mi yoksa pozitif mi olduğu noktasında birbirinden farklı araştırma sonuçları bulunmaktadır: Bazı araştırmalar, bir katılımcının sinizm düzeyi arttıkça oy kullanma olasılığının da o derece azaldığını ortaya

koymaktadır (bkz. Pinkleton ve Austin, 2004). Bazı araştırmalar ise siyasal sinizmin aslında kişinin oy kullanma olasılığını artırabileceğini bulmuşlardır, çünkü sinizm, siyasal kayıtsızlığa/ilgisizliğe yol açmamakta aksine siyasetle ilgili eleştirel düşünmeyi sağlamaktadır (bkz. Fu ve ark., 2011). Başka bir deyişle, sinizm'den ziyade sağlıklı şüphecilik terimi kullanılabilir (Pinkleton ve Austin, 2004, s. 322). Meseleye bu açıdan yaklaşıldığında, çalışmanın nicel ve nitel verileri doğrultusunda genel olarak yükseköğretim gençliğinin gerek siyasal alanın kendisine gerekse de siyasal alanın aktörleri olan politikacılara yönelik algılarının olumsuz yönde olduğu söylenebilir. Bu yönde, gençler siyasal alana yönelik sinik bir tutuma veya tavra sahiptirler. Ancak, ifade ettiği üzere siyasal sinizmin siyasal ilgi ve katılım üzerine etkisinin pozitif mi yoksa negatif mi olacağı konusunda birbirinden farklı görüşler bulunmaktadır. Dolayısıyla, çalışmanın ana eksenini çerçevesinde yükseköğretim gençliğinin dikkate değer düzeyde anlamlı olabilecek siyasal sinik tutumlarına rağmen siyasal ilgi ve katılım açısından ne durumda oldukları konusu önem arz etmektedir.

Yükseköğretim Gençliğinin Siyasal Katılım Eğilimleri

İfade edildiği üzere, siyasal sinizmin olası sonuçlarından biri siyasal ilgi ve katılımın düşmesi iken bir diğer sonucu da siyasal ilgi ve katılımın artmasıdır. Demokratik toplumlarda vatandaşların siyasal alana ve siyasal içerikli konulara yönelik ilgileri veya kayıtsızlıkları toplumun üyeleri olan vatandaşların siyasal katılım düzeylerine ilişkin bir göstergedir. Hülür'ün (2015, s. 44) belirttiği üzere “siyasal kayıtsızlık ve siyasal katılım birbirinin karşısı olan iki temel siyasal yönelimdir. Bu yönelimler, tutumlar ve davranışlar düzeyinde karşılık bulmaktadır. Siyasal katılım gerçek bir demokrasinin gelişmesinin temel koşullarından biri olduğu halde, siyasal kayıtsızlık böyle bir demokrasinin hayat bulmasının önündeki en ciddi engellerden biridir”.

Türkiye’de gençliğin geleneksel anlamdaki siyasal katılımı konusunu irdeleyen yakın dönem nicel ve nitel temelde gerçekleştirilen bazı araştırmaların ortaya koyduğu sonuçlar gençlerin oy kullanma hariç siyasal katılımının zayıf ve sınırlı olduğu yönündedir. (bkz. TÜSES, 2009; Bozan, 2013; SEKAM, 2013; Yılmaz ve Oy, 2014; Göktaş, 2015; Habitat, 2017). Lüküslü (2015, s. 132) 80 Kuşağı, 90 Kuşağı, 2000 Kuşağı Türkiye gençliği arasında ayrımlar yapmaksızın hepsinin apolitik olarak tanımlanan, depolitize bir gençlik suçlamasına maruz kaldığını ifade eder.

Tarihsel açıdan bakıldığında, çeşitli araştırmaların siyasal katılımı temsil

eden ölçütleri ya da göstergeleri önemli bir değişim göstermemiştir. Ancak kavramın kapsamı genişlemiştir. Örneğin, Norris (2002, s. 16) katılım olgusunu, “devlet kurumlarını ve politik süreçleri doğrudan etkilemek üzere ya da dolaylı olarak sivil toplumu etkilemek üzere tasarlanmış ya da kalıplaşmış toplumsal davranış biçimlerini değiştirmeye yönelik oluşturulan her türlü toplumsal etkinlik olarak” tarif etmektedir. Benzer şekilde, Verba ve Nie’ye (1972, s. 2) göre katılım, “politikaların oluşturulması ve uygulanması süreçlerini doğrudan etkileyecek veya dolaylı olarak bu politikaları yapan siyasi aktörlerin seçimini ve yapacaklarını etkileyebilecek her türden davranışı” ifade eder. Kaase ve Marsh’a (1979, s. 42) göre ise, siyasal katılım “siyasal sistemin çeşitli kademelerindeki politik tercihleri doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemeyi amaçlayan vatandaşların tüm gönüllü faaliyetlerini kapsar”.

Bu yönde, geleneksel anlamdaki en yaygın katılım şekli oy vermedir. Bununla birlikte, siyasal katılım oy vermenin ötesine geçmektedir. Nitekim, geleneksel siyasal katılım oy kullanma, bir siyasal etkinliğe katılmak, bir aday için çalışmak, bir adayın kampanyasına para bağışlamak, bir siyasi partinin kampanyasına katılmak, başkalarını bir adaya oy vermeleri için ikna etmeye çalışmak (Kenski ve Stroud, 2006, s.175; bkz. Melo ve Stockemer, 2014), bir meseleye ilişkin bir dilekçe yazma, seçilmiş yetkililere veya haber merkezlerine başvurma, belediye binası toplantılarına katılma ve politik bağış yapma gibi (Verba vd., 1995; bkz. Yamamoto, 2014, s. 883) bir takım başka siyasal etkinlikleri içermektedir.

Verba ve Nie (1972, s. 47) katılımın dört temel göstergesini (oy verme, kampanya faaliyeti, ortak etkinlik, vatandaş-temelli kurulan temaslar) ortaya koymuşlar ve sonrasında bunları 13 spesifik siyasal etkinliğe ayrıştırarak ampirik olarak ölçümlemeye çalışmışlardır. Onların yaklaşımı, seçim politikaları bağlamının ötesine geçen alternatif katılım biçimlerini de (grup faaliyetleri veya vatandaşlar tarafından yürütülen örgütsel faaliyetler gibi) dikkate aldığı için bu konudaki daha önceki kavramsal ve ampirik sınırları genişletmiştir. Bir süre sonra Kaase ve Marsh (1979) geleneksel olmayan (yasal gösterilere ve boykotlara katılmak gibi) yedi yeni katılım biçimi ortaya koymuşlardır.

Bu çerçevede, katılım olgusunu geleneksel ve geleneksel olmayan katılım biçimi olmak üzere iki ana kategoride düşünmek mümkündür. Eski ve yeni siyasal katılım tarzlarını ayırt etmenin güçlüklerini tartışan Siurala (2000) modern katılım şekillerini, STK-temelli yapılar, eşyönetim, gençlik

parlamentoları, okul konseyleri, gençlik dinletileri, gösteriler vb. tüm değişkenlikleriyle temsiliyetçi katılım veya doğrudan katılım olarak tanımlarken post-modern veya ortaya çıkmakta olan ve gelecekteki katılım şekillerini ise dışavurumcu, duygusal, estetik, formelliği olmayan, sanal ve dijital çeşitli katılımlar olarak tanımlamaktadır (akt. Griffin, 2014, s. 157). Yakın dönemde yapılan araştırmalarda ise, çevrimdışı ve çevrimiçi olmak üzere iki tür siyasi katılım biçimi ayrımı yapılmaktadır. Jung ve ark. (2011, s. 414), çevrimiçi ve çevrimdışı siyasi faaliyetlerin gerektirdiği maliyet nedeniyle bu iki yapının temelde ayrı olarak incelenmesi gerektiğini belirtmektedir.

Çevrimiçi siyasi katılım biçiminin ucuz maliyet özelliği göz önüne alındığında, maliyet engelleri nedeniyle genelde siyasete katılmayacak olan insanlar, internet üzerinden siyasi bilgiler içeren çevrimiçi makaleler toplamak, bir siyasi adaya e-posta göndermek, bir siyasi adayın web sitesini ziyaret etmek, bir adaya veya çevrimiçi bir siyasi partiye para bağışlamak, kamu görevlilerine e-posta göndermek vb. şekilde siyasi faaliyetlerde bulunabilir (Jung ve ark., 2011, s. 414). Bunların yanı sıra, bazı çalışmalar (bkz. Gibson ve Cantijoch, 2013; Loader vd., 2014; Bode vd. 2014; Cammaerts vd., 2014; Bode, 2017) sosyal siyasi içerikli bir gönderi paylaşma/tweetleme, siyasi bir gönderiyi tekrar twitleme, sosyal ve siyasi içerikli bir gönderiyi beğenme ya da ona yorum yapma, Facebook ya da Twitter'da bir sosyal ve siyasi bir konuda yorumda bulunma gibi dijital sosyal ortamlardaki siyasi eylemleri çevrimiçi siyasi katılım biçimine dahil etmektedir.

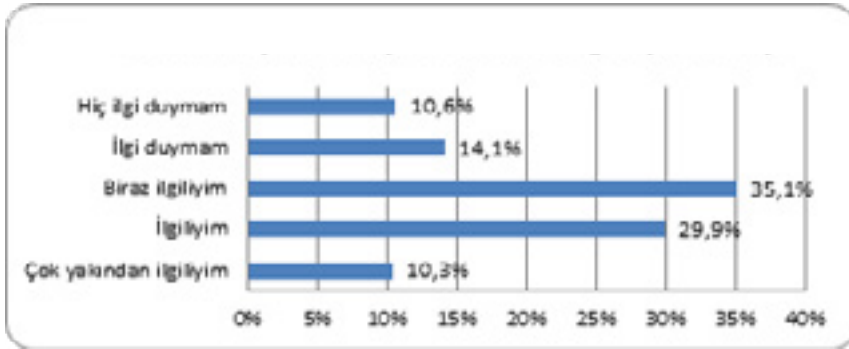
Dijital ortamlardaki eylemler, vatandaşların siyasi alana müdahil olabilecekleri yeni olanaklar sunmaktadır. Bununla birlikte, bu tür eylemlerin yeni bir siyasi katılım biçimi olarak kabul edilip edilmeyeceği konusunda farklı görüşler vardır. Bazı araştırmacılar için çevrimiçi bu etkinlikler, siyasetle gerçek bir bağlantıya sahip olmayan yaratıcı ifadeleri temsil ederken, diğerleri için bu faaliyetler çevrimdışı siyasi eylemlere eşdeğerdir ve dolayısıyla meşru katılım biçimlerini ifade eder. Bazıları için ise çevrimiçi eylemler veya etkinlikler, çevrimdışı etkinliklerin eşdeğeri olmayan ve kendine özgü tanımlanıp ölçülmesi gereken ayrı ve yeni bir katılım biçimidir. Her ne olursa olsun, siyasi katılım genel olarak çevrimdışı geleneksel ve geleneksel olmayan katılım biçimleri ve çevrimiçi ya da dijital siyasi katılım şeklinde sınıflandırılabilir.

Çevrimdışı Geleneksel ve Geleneksel Olmayan Siyasal Katılım: M. Prior'in (2010, s. 747) ifadesiyle, "bazı insanlar siyasetle diğerlerinden

daha fazla ilgilenmektedir”. Siyasetle daha fazla ilgili olanlar başkaları ile siyaset hakkında konuşmaya ve siyasal katılım göstermeye daha fazla dikkat etmektedir. Siyasal konulara yönelik ilgi çoğunlukla ‘politikada neler olup bittiğine genellikle ne kadar ilgi gösteriyorsunuz?’ türünden basit sorularla ölçülmeye çalışır (Bode, 2017, s. 3). Bu yönde, araştırmada öncelikle gençlerin genel olarak kendilerinin siyasetle veya siyasal konularla olan ilişkilerini nasıl tarif ettikleri sorgulanmaya çalışılmıştır (Grafik-1).

Grafik 1

Siyaset ve Siyasal Konulara İlgili Duyma Düzeni

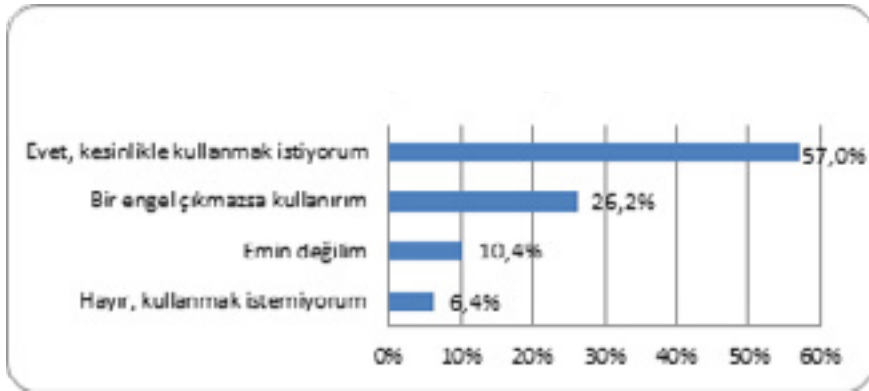
Araştırmanın nicel verileri yükseköğretim gençlerinin az veya çok siyaset veya siyasal konularla ilgili olduklarını ortaya koymaktadır. Buna göre, katılımcıların %10.3’ü siyasal konularla çok yakından ilgili olduğunu, %29.9’u ilgili olduğunu ve %35.1’i biraz ilgili olduğunu belirtmiştir (Grafik-1). Ancak, gençlerin siyasal alana ve konulara ilişkin ilgi ve kayıtsızlık durumunu anlamaya çalışmak onların siyasal katılıma yönelik eğilimlerine bakmayı gerektirmektedir.

İfade edildiği üzere, oy verme, bir siyasi partiye üye olma, herhangi bir siyasi parti ya da adayın seçim kampanyasına çeşitli biçimlerde katılımda bulunma, herhangi bir siyasal partinin mitingine katılma, bir siyasal partiye oy vermeleri için başkalarını ikna etmeye çalışma gibi etkinlikler çevrimdışı geleneksel katılımın göstergeleri olarak kabul edilebilir. Geleneksel olmayan katılım ise “seçimler dışında siyasi karar alma süreçlerine katılım etkinliklerini kapsar. Bu katılım biçimine örnek olarak, kişisel nedenlerle ya da yaşanan çevreyle ilgili yerel veya siyasi otoritelere dilekçe vermek, bir boykota ya da gösteriye katılmak, [siyasal içerikli söylem üretme, sivil inisiyatiflere katılma, okulda katılım, işyerinde

katılım, tüketim ürünlerini siyasi tercihlerine göre belirleme] vb. verilebilir” (Yılmaz ve Oy, 2014, s. 27). Benzer şekilde Melo ve Stockemer (2014, s. 35) oturma eylemi, boykot, sabotaj, dilekçe verme, olay çıkartma, protesto, yürüyüş ve gösteriler için kamusal alanların izinsiz kullanılması gibi etkinlikleri geleneksel olmayan siyasal katılım eylemleri olarak ifade ederler (bkz. Stockemer ve Carbonetti, 2010).

Grafik 2

Bir Sonraki Seçimde veya Referandumda Oy Kullanmaya Yönelik Eğilim

Bu yönde, çalışmada öncelikle yükseköğretim gençliğinin *geleneksel katılım* eğilimlerine dair bilgi edinebilmek amacıyla bir sonraki seçimde veya referandumda *oy kullanmaya* yönelik eğilimleri (oy verme davranışları) sorgulanmıştır (Grafik-2).

Buna göre, katılımcıların %57’si (557) kesinlikle oy kullanmak istediğini, %26.2’si bir engel çıkmaz ise kullanacağını, %10.4’ü emin olmadığını ve %6.4’ü oy kullanmak istemediğini belirtmiştir. Katılımcıların toplamda %83.1 seçimlerde oy kullanmaya yönelik olumlu bir eğilim içindedir (Grafik-2). Yükseköğretim gençliğinin oy verme davranışlarına ilişkin nicel veriler genel olarak oy kullanmaya yönelik olumlu bir eğilimin var olduğunu göstermektedir. Oy kullanmaya yönelik oranlar özellikle gelişmiş ülke kategorisinde yer alan birçok ülkeyle kıyaslandığında oldukça yüksek düzeydedir. Zira, bu kategorideki birçok ülkede özellikle gençlerin siyasi ilgisizliği ve siyasal katılımına yönelik kaygılar çoğunlukla oy kullanma düzeylerinin düşüklüğüyle açığa çıkmaktadır. Yükseköğretim gençliğinin oy kullanmaya yönelik davranışları nitel düzeydeki verilerle anlamlandırılmaya çalışılmıştır:

“...evet kullandım ve kullanacağım da. En başta bu vatandaşlık görevidir. O bir oyla her şey değişir. Türkiye'nin gündemi değişir, belki sorunlar çözülür. Bir zorunluluk olarak görüyorum bunu. Benim yönetilmemde, ülkenin yönetilmesinde bana böyle bir hak verilmiş, bunu kullanmak benim sonuna kadar hakkım...” (G.19, K-19).

“...hepsinde kullandım ömrümün yettiğince de kullanmaya devam edeceğim. Vatandaşım, bana bir söz hakkı verilmiş ve ben bence doğru olanı pusulada gösteriyorum. Ülke yönetiminde ben de söz sahibiyim...” (G.15, K-23).

“...evet kullandım. Kullanacağım. Oy kullanmak bir vatandaşın yapması gereken görev ve sorumluluktur. Yaşadığınız toplumda değişiklik yaratmak, verili düzeni değiştirmek istiyorsanız oyunuzu kullanmalısınız...” (G.49, K-24).

“...evet kullanmaya devam edeceğim. Bence her Türk genci oy kullanmalı. Gerçekten bir oy bir oydur ve oy kullanmak halka verilen bir seçim. İnsanların düşüncelerini özgürce söyleyebilecekleri tek yer orası bence. Ama insanlar çekiniyorlar. Ya da nasıl olsa bir şey değişmiyor düşüncesiyle sandığa gitmiyorlar. Bir oy bir oydur...” (G.20, K-23).

Görüşülen katılımcılar arasında oy kullanmayı bir vatandaşlık görevi ve sorumluluğu olarak değerlendirenlerin ağır bastığı söylenebilir. Bu yönde, sandığa gitme her ne olursa olsun *yurttaş* olmakla eşdeğer görülmekte ve söz hakkının kullanılabilmesi mecra olarak görülmektedir. Ancak, çalışmanın, sinizle ilgili verileri dikkate alındığında gençler oy verme konusunda istekli görünse de siyasal alana ve onun aktörlerine yönelik fazla güven duymamakta ve düşük bir beklentiye sahiptirler. Bu yöndeki bazı söylemler, oy verme davranışının *maliyeti düşük* bir katılım biçimi olarak anlaşılmasına neden olmaktadır:

“...hayır, daha kullanmadım. İlk olacak, basacağım geçeceğim. Mecbur olduğumuz için yapıyorum ya. Yoksa kalkıp da sabahın köründe oraya gidip oy kullanmam. İşte en kolayı bu galiba diye insan vicdanen rahatlamış hissediyor...” (G.9, E-18).

“...kullandım ve kullanmayı düşünüyorum. Bir şey değişmez biliyorum ama bir söz söyleme hakkı verilmiş, bari onu kullanayım, başka bir şey yaptığım yok...” (G.23, K-21).

“...düşünüyorum. Bir görevim var. Başta vicdanım el vermiyor. Yapabileceğim tek şey oy kullanmak zaten o da bir şeyi değiştirmiyor, sadece olanlara sessiz kalmamak için ve vicdanım rahat olmadığı için en azından seçime katılıyorum...” (G.28, K-19).

“...kullandım ama değişen bir şey olmadı. Son seçimde bile istemeye istemeye gittim. Kendimi çok üzmiyorum, sonuçta elime yapışmaz...kullanmayı da düşünüyorum devam edeceğim...” (G.39, K-20).

Verilerden anlaşıldığı üzere, katılımcılar arasında sandığa gitme ve oy kullanmanın maliyeti düşük bir katılım biçimi olarak algılandığını gösteren söylemler yer almaktadır. Bu anlamda, oy kullanma bireyler için *düşük maliyetli bir yurttaş olma* yolu olarak da görülmektedir. Katılımcılar arasında siyasal katılım anlamında fazla veya kayda değer bir faaliyette bulunmayıp hiç değilse bir oy kullanarak vatandaşlık görevi çerçevesinde vicdani olarak rahat ettiğini ifade edenler dikkat çekmektedir.

Lüküslü'nün (2008) de verilerinden çıkardığı sonuçlara göre, gençler oy verseler de, gerek siyasal partilerin kendilerinin sorunlarını çözmekten uzak olmalarını düşünmeleri, gerekse de siyasal partiler, belediyeler, hükümet ve Millet Meclisi gibi siyasal içerikli kurumlara güvenmediklerini belirtmeleri gençlerin siyasetten uzak olduklarını, siyasetten umutlu olmadıklarını göstermektedir. Bu anlamda, gençler düşük maliyetli oy kullanma eylemini yurttaş olmanın veya görünmenin bir tür yeterli koşulu olarak görmeyi tercih ettiğini söylemek mümkündür.

Ancak, her ne şekilde olursa olsun yükseköğretim gençliğinin geleneksel katılımın temel göstergesi olan oy kullanmaya yönelik eğilimlerinin yüksek olduğu görülmektedir. “Seçimlerde oy verme, demokrasinin vazgeçilmez gereklerinden biri olsa da asla yeterli bir koşulu değildir. İnsanların siyasal seçimlerin dışında da siyasal konulara ilgi duymaları, kendi düşünce ve eylem tarzlarına sahip olmaları da demokrasi için hayati derecede gereklidir” (Hülür, 2015, s. 44). Bu yönde, oy verme davranışı dışında gençler için geleneksel katılım göstergeleri olarak kabul edilebilecek olan bir dizi soru yönetilmiştir (Tablo-2).

Tablo 2

Çevirimdışı Geleneksel Katılım Göstergeleri

	Evet	Hayır, fakat isterim	Hayır, yapmak istemem
	Yüzde %	Yüzde%	Yüzde %
Bir siyasi partiye üye olmak	16,2%	17,7%	66,2%
Herhangi bir siyasi parti ya da adayın seçim kampanyasına çeşitli biçimlerde katılımda bulunmak	26,5%	24,0%	49,5%
Herhangi bir siyasal partinin mitingine katılmak	17,5%	35,2%	47,3%
Bir siyasal partiye oy vermeleri için başkalarını ikna etmeye çalışmak	14,0%	26,0%	60,0%
Herhangi bir siyasal partinin rozetini taşıma veya siyasal içerikli bir amblem kullanmak	7,6%	9,2%	83,3%

Verilere göre, yükseköğretim gençliğinin sadece %16.2'si bir siyasal partinin üyesi durumundadır. %17.7'si üye olmadığını ancak üye olmak istediğini belirtirken %66.2'si üye olmadığını ve olmak da istemediğini dile getirmiştir. Katılımcıların %26.5'i bir siyasi parti ya da adayın seçim kampanyasına çeşitli biçimlerde katılımda bulunmuştur. Gençlerin %17.5'i bir siyasal partinin mitingine katılmıştır. Yine, gençlerin %14'ü bir siyasal partiye oy vermeleri için başkalarını ikna etmeye çalıştığını ifade etmiştir. Gençlerin sadece %7.6'sı herhangi bir siyasal partinin rozetini taşımakta veya siyasal içerikli bir amblem kullanmaktadır (Tablo-2). Genel olarak değerlendirildiğinde, yükseköğretim gençliğinin oy verme davranışı dışındaki geleneksel siyasal katılım düzeylerinin düşük olduğu görülmektedir. Calenda ve Meijer (2009, s. 880) bu durumun sözde *zayıf vatandaşlık modeline* yol açtığını ve gençlerin sadece siyasetin ana hatlarını takip etmekte yetinip, çoğu durumda katılım göstermediklerini ileri sürmektedirler.

Geleneksel anlamdaki katılımdaki bu zayıflık araştırmanın siyasal sinizm kısmındaki verilerle birlikte düşünüldüğünde gençlerin siyasete, siyasetçilere ve siyasal partilere karşı giderek daha fazla güvensiz olmaları ve siyasetle aralarına belirli bir mesafe koymaları arasında bir ilişkiyi göstermektedir. Ancak geleneksel siyasal katılımdaki zayıflık

mutlak olarak gençlerin siyasal kayıtsızlığı olarak da yorumlanması mümkün değildir. Yılmaz ve Oy'un (2014, s. 30) Türkiye'deki bazı çalışmalara atıfla ifade ettikleri üzere, gençlerin siyasete yönelik ilgisiz olduğunu iddia eden çalışmalar gençlerin siyasetle ilişkisindeki değişimi fark edemiyor. Zira, bu araştırmanın ortaya koyduğu nitel verilerde de gençler oy verme dışında geleneksel katılım konusunda zayıf görümler de veya siyasal alana ve onun aktörlerine yönelik eleştirel yaklaşımlar da siyasal ve sosyal konulara dair kaygılarını ve hassasiyetlerini muhafaza etmektedirler. Nitekim, Cammaert vd. (2014, s. 645) gençlerin demokratik yaşama katılım için güçlü bir isteklerinin var olduğunu ancak mevcut demokratik kurumların ve onlar tarafından geliştirilen söylemlerin bu isteği karşılamadığını; dolayısıyla gençlerin ana akım politik uygulamalar tarafından kendi çıkar ve ihtiyaçlarının ihmal edildikleri ve dışlandıkları duygusuna kapıldıklarını ileri sürmektedirler. Bu anlamda, literatürde geleneksel katılım için gerekli olduğu ifade edilen motivasyon faktörü genç bireylerde düşmektedir. Zira oy verme dışındaki geleneksel siyasal katılım maliyetli bir etkinliktir. Bu yönde bazı yazarlara göre, gençlerin geleneksel anlamdaki düşük siyasal katılım eğilimlerine sahip olduğu tablo siyasal katılımındaki bazı dönüşümlere işaret etmektedir. Gençler artık geleneksel anlamda siyasi partilere üye olmuyorlar ya da formel siyasi tartışmalara katılmıyorlar, ancak belli konulardaki sosyal hareketlere ve ağlara katılıyorlar (bkz. Harris ve ark., 2010; O'Toole, 2004; Norris 2002). Bu yazarlar, gençlerin siyasete ilgi duyduklarını ancak bunun önceki nesillerden farklı bir biçimde olduğunu iddia etmektedirler (Calenda ve Meijer, 2009, s. 880).

Bu yönde, yükseköğretim gençliğinin çevrimdışı geleneksel katılım göstergeleri dışında *geleneksel olmayan* hem siyasal hem de sivil katılım göstergesi olarak kabul edilebilecek bazı etkinlikler değerlendirilmiştir (Tablo-3).

Tablo 3

Çevrimdışı Geleneksel Olmayan Katılım Göstergeleri

	Evet	Hayır, fakat isterim	Hayır, yapmak istemem
Yüzde%	Yüzde%		
Bir sivil toplum kuruluşuna üye olmak	18,7%	40,0%	41,3%
Herhangi bir probleme dair belediye vb. kurumlara dilekçe yazmak	36,3%	31,0%	32,7%
Toplu yürüyüş, gösteri, protestoya katılmak	45,7%	18,6%	35,7%
Öğrenci kulüplerine üye olmak	51,5%	29,8%	18,7%
Çeşitli destek kampanyalarından herhangi birine bizzat katılmak	50,1%	33,3%	16,6%
Çevre ile ilgili bir protesto eylemine veya etkinliğine katılmak	50,3%	33,5%	16,2%

Genç katılımcıların %18.7'si herhangi bir sivil toplum kuruluşunun üyesi iken %81.3'ü herhangi bir kuruluşa üye değildir. Dilekçe yoluyla şikayette bulunanların oranı %36.3; herhangi bir toplu yürüyüş, gösteri, protestoya katılanlar %45.7; çeşitli destek ve yardım kampanyalarından herhangi birine bizzat katılanlar %50.1; çevre ile ilgili bir protestoya katılanlar %50.3'tür (Tablo-3). Genel olarak yükseköğretim gençliğinin çevrimdışı geleneksel olmayan katılım düzeyleri geleneksel katılım düzeylerine göre artış göstermektedir. Bu manada, herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olma dışında yükseköğretim gençliğinin çevrimdışı geleneksel olmayan katılım biçimlerini geleneksel katılım biçimlerinden daha fazla benimsediklerini ifade etmek mümkündür. Harris'in (2010, s.9) araştırmasında da, birçok gencin kendi ihtiyaç ve çıkarlarına cevap vermeyen siyasi yapılarla karşı karşıya kaldıkları halde, sosyal ve siyasal konularla ilgilenmeye ve siyasal sistem tarafından tanınma arayışına devam ettikleri yönünde bulgular sunulmaktadır. Norris'in (2002) "anka kuşu gibi küllerinden yeniden doğmak" benzetmesi gençlerin geleneksel, alışlagelmiş ve eski katılım biçimlerinden uzaklaşması durumunun yenilikçi, geleneksel olmayan ve yeni katılım biçimlerini besleyen yeni kaynaklar yarattığına işaret etmektedir (Calenda ve Meijer, 2009, s.880). Loader vd.'lerinin (2014, s. 143) ifade ettiği üzere, gençler egemen kültürel form olarak temsili demokrasinin geleneksel modellerinin dijital

ağ oluşturma uygulamaları vasıtasıyla karakterize edilen toplumsal hareketlere, mitinglere, protestolara ve tüketici boykotlarına katılım gibi alternatif yaklaşımlara yönelmektedir.

Bu yönde Borge ve Cardenal (2011) özellikle dijital ağ temelli gerçekleştirilen siyasal etkinliklerin geleneksel katılım için gerekli olan motivasyon faktörünü ne derece değiştirdiğini sorgulamışlardır. Onlara göre, internet, özellikle çevrimiçi olarak katılma eyleminde maliyeti düşürme etkisi nedeniyle, siyasal katılım etkinliğinde gerekli olan motivasyonun rolünü önemsizleştirebilmektedir. Sonuçlarına göre, internet motivasyondan bağımsız olarak kullanıcıların katılım olasılıklarını önemli ölçüde artırmaktadır (Borge ve Cardenal, 2011, s. 23). Bu anlamda, maliyeti yüksek geleneksel katılım için gerekli olan motivasyondan yoksun olan gençler kendilerine göre *maliyeti daha düşük* olabilecek yeni katılım biçimlerine daha fazla eğilim gösterebilmektedirler. Nitekim, araştırmada yükseköğretim gençliğinin maliyeti daha düşük olan dijital sosyal ağlar üzerinden siyasal katılım gösterme eğilimleri incelenmeye çalışılmıştır.

Düşük Maliyetli Alternatif Yeni Katılım Modeli Olarak Çevrimiçi Siyasal Katılım: Siyasal katılım internetin yükselişi ve özellikle sosyal medyanın ortaya çıkışı ile yeni çevrimiçi formlar kazanmıştır (Gil de Zuniga, vd. 2014b, s. 613; bkz. Gil de Zúñiga vd., 2014a; Kushin ve Kitchener, 2009). Araştırmaların çoğu, sosyal medyanın siyasetle ilgili konularda içerik oluşturma ve paylaşımında bulunma, sosyal medyada başkalarıyla konuşma ya da siyasal aidiyetini paylaşma temelindeki kullanımı üzerinde durmaktadır (Bode, 2017, s. 1; bkz. Ünal, 2017; Gil de Zúñiga, 2014b; Valenzuela ve ark., 2009; Kushin ve Kitchener, 2009). Bu konudaki meta-analizler sosyal mecraların siyasal temeldeki kullanımının siyasal katılımı pozitif yönde güçlü bir şekilde etkilediği yönündedir (bkz. Lane ve ark., 2017; Yang ve Dehart, 2016; Boulianne, 2015; Calende ve Meijer, 2009).

Geleneksel olarak, siyasal katılım, “vatandaşların hükümetin/devletin yapısını, yöneticilerin seçimini ve politikalarını doğrudan veya dolaylı etkileyebilecek her türden faaliyetlere katılımını” ifade eder (Yang ve Dehart, 2016, s.2; bkz. Verba ve ark., 1995). Tarihsel olarak bu tanım klasik çevrimdışı siyasi katılımı sınırlı olmasına rağmen, yakın tarihli çalışmalar katılımın çevrimiçi dijital ortamlarda da artan bir şekilde gerçekleştiğini vurgulamıştır. Bu çevrimiçi siyasi faaliyetler arasında, (1) çevrimiçi olarak bir politikacıya yazılması, (2) çevrimiçi bir kampanyaya katkı yapma, (3) siyasal içerikli bir çevrimiçi siteye

abone olma, (4) çevrimiçi bir kampanya/yayın için gönüllü olmak, (5) e-posta yoluyla siyasal içerikli bir mesaj gönderme, (6) çevrimiçi bir gazetenin editörüne mektup yazma (Yang ve Dehart, 2016, s. 2; bkz. Gil de Zuniga vd., 2012; Zukin vd., 2006) (7) bir bağış yapmak, (8) bir yönetim kararını protesto etmek (9) bir dernekle iletişime geçmek (9) bir tartışma forumuna katılmak (Borge ve Cardenal, 2011, s.9) gibi etkinlikler yer alır. Theocharis (2015, s. 6-7) de, “politika yapıcılara tweet atmak; belediyenin Facebook sayfasında evinizin yakınında çöp dolu bir alanın fotoğrafını yayınlamak; Facebook sayfanızda Tahrir Meydanı’ndaki bir protesto olayıyla ilgili bilgileri yeniden yayınlamak; protestoculara tutuklanmaları halinde sahip oldukları hakları hakkında yasal bilgi sağlayan bir video yükleyip paylaşmak; üniversitede protesto düzenleyen bir grup öğrenciyi biber gazıyla püskürten polislerin fotoğrafını çekip tweetlemek vb.” gibi etkinliklerin son derece açık ve basit dijital ağ temelli katılımcı pratikler olduğunu ifade eder. Borge ve Cardenal’e (2011, s.9) göre, bu türden etkinlikler için ihtiyacınız olan tek şey çevrimiçi olmanız ve koltuğunuzdan kalkmadan bilgisayarınızın klavyesine dokunmaktır. Kısacası, internet geleneksel katılım faaliyetlerinin dijital mecralar üzerinden gerçekleştirilmesine izin vererek, bu tür faaliyetlerin maliyetini önceden tahmin edilemeyen seviyelere indirmiştir. Nitekim, dijital sosyal mecralarda Milenyum kuşağının siyasal temeldeki etkinlikleri çoğunlukla, geleneksel ve geleneksel olmayan siyasal katılım etkinliklerine karşılık gelebilecek birtakım davranışların dijital ağlar üzerinden gerçekleştirilmesine dayanmakta ve ayrıca siyasal içerikli bir içerik paylaşma, birilerinin paylaştığı içeriği beğenme veya ona yorum yapmak gibi sadece dijital mecralara özgü kolay [veya maliyeti düşük] politik davranışları içermektedir.

Bir davranışın ya da eylemin maliyeti önemlidir, çünkü insanların siyasal konularla ilgilenmeleri için sınırlı zamanları, dikkatleri ve kaynakları vardır (Bode, 2017, s. 2). İnsanların çoğu için çoğu zaman psikolojik maliyetler ve sıkıntılar siyasal bilgi arama ve katılımın önündeki en büyük engellerdendir (Neuman, 1991, s.146). Üzerinde çoğunlukla mutabakata varıldığı üzere dijital ortamlar bireyin erişebileceği mevcut bilgi hacmini artırmakta ve çeşitli bilgi kaynaklarına ulaşabilmesinin *maliyetlerini* düşürmektedir. Öte yandan, Borge ve Cardenal’a (2011, s. 9) göre, ikili iletişime veya birçok kişinin birbirine bağlanmasına imkan tanıyan interaktif bir ortam olarak internet yüksek bir iletişim ve temas imkânı sunarak *temas kurma maliyetini* önemli ölçüde düşürmektedir. İnternetin yarattığı bu yoğun iletişim ortamı çevrimdışı ve çevrimiçi katılımı etkiler ve onun maliyetini düşürür. Bu yöndeki araştırmalar katılımın maliyeti

düştükçe insanların daha fazla katılımında bulduklarını göstermektedir (Bode, 2017, s. 2; bkz. Earl ve Kimport, 2011).

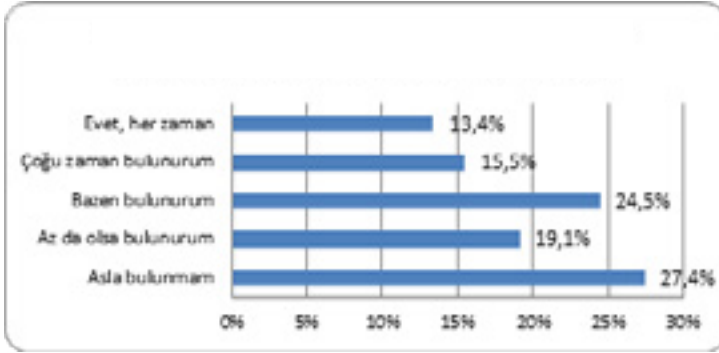
Çeşitli araştırmalarda dijital sosyal ağlardaki siyasal içerikli etkinliklere yönelik katılım maliyeti dikkate alınarak yapılan çeşitli kavramsallaştırmalar bulunmaktadır. Bu yönde, *düşük düzeyli politik davranışlar* (Vaccari ve ark. 2015), *düşük maliyetli politik davranışlar* (Theocharis, 2015), *küçük çaplı siyasal katılım eylemleri* (Margetts ve ark., 2016), *kolay siyasal davranışlar* (Bode, 2017) gibi terimler kullanılmaktadır.

Yakın dönemde yapılan çalışmalar, maliyeti düşük ve kolay etkinlik yapılabilen dijital ortamlarda siyasal içerikli paylaşımda bulunmak veya başkaları ile siyasal konularda tartışmak gibi daha politik yönelimli sosyal medya davranışları yapan kişilerin daha sonra geleneksel çevrimdışı siyasi davranışlarla meşgul olma olasılığının daha yüksek olduğunu göstermiştir (Bode, 2017, s. 3; bkz. Yang ve DeHart, 2016; Vaccari ve ark., 2015; Boulianne, 2015; Bode vd., 2014). Bazı yazarlar ise, sosyal medya davranışlarını “21. yüzyılda sivil toplumu yeniden canlandırma potansiyelini açığa çıkaran yeni kolektif eylem biçimleri” olarak tanımlayacak kadar ileri gitmektedir (Karpf, 2016, s.60; ayrıca bkz. Margetts ve ark., 2016).

Bu yönde, Borge ve Cardenal (2011, s. 9) internetin bilgi ve iletişim maliyetlerini düşürerek, kolektif eylemler için gerekli koordinasyon maliyetlerini azalttığını böylelikle kitle eylemlerini kolaylaştırdığını, ayrıca siyasal örgütler için sosyal hareket kapsamındaki kampanyaları daha az maliyetli hale getirerek çevrimdışı katılımı teşvik ettiğini savunmaktadır. Bu yönde, yükseköğretim gençlerinin *maliyeti düşük* ve *kolay* gerçekleştirilebilir dijital siyasal katılım etkinliklerine yönelik yaklaşımlarını anlayabilmek adına belirli bazı sorular yöneltmiştir (Grafik-3-4; Tablo-4):

Grafik 3

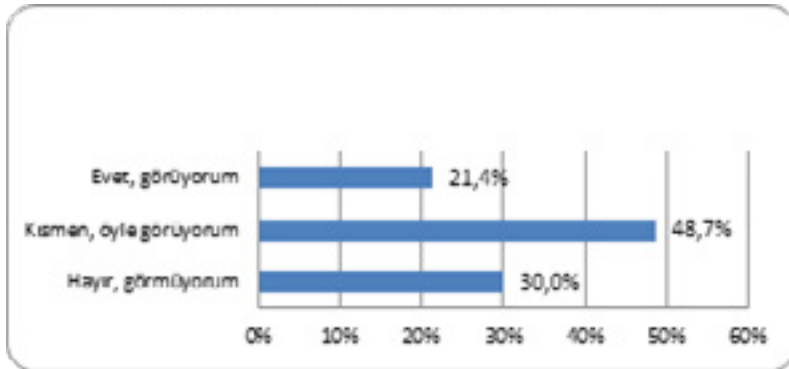
Facebook, Twitter vb. Ortamlarda Sosyal-Siyasal Konularda Paylaşımında Bulunma Durumu

Facebook, Twitter vb. ortamlarda sosyal ve siyasal konularda paylaşımında bulunma durumları incelendiğinde genç katılımcıların %72.6'sının az veya çok paylaşımında bulunduğu görülmektedir. Katılımcıların sadece %27.4'ü bu tür mecralarda sosyal ve siyasal içerikli paylaşımında bulunmamaktadır (Grafik-3).

Grafik 4

Facebook, Twitter vb. Ortamlarda Sosyal ve Siyasal Konularda Fikirlerin Paylaşılacağı ve Etkinliklerin Yapılacağı Yer Olarak Görme Durumu

Benzer şekilde, Facebook, Twitter vb. ortamların sosyal ve siyasal konularda fikirlerin paylaşılacağı ve siyasal etkinliklerin yapılacağı

yer olarak görme durumu incelendiğinde genç katılımcıların %70'inin bu mecraları siyasal birtakım etkinliklerin yapılabileceği yer olarak gördükleri sonucu çıkmaktadır (Grafik-4). Bu yönde, çalışmada gençlerin çevrimiçi siyasal katılım eğilimlerine ilişkin bir dizi sorgulama daha yapılmıştır (Tablo-4).

Tablo 4

Facebook ve Çevirimdışı Ortamlarda Siyasal katılım Eğilimleri

Geçerli N=978, 1=Hiç yapmam 2=Genelde yapmam 3=Kısmen yaparım 4= Genelde Yaparım 5=Her zaman yaparım	Ortalama	Standart Sapma
Sosyal medyada son dakika sosyal-siyasal gelişmeleri takip ederim	3,25	1,182
Bu tür mecralarda siyasi bir aday, parti veya lideri beğenirim ya da paylaşımını yaparım	2,43	1,158
Profilime ülke meselesi olarak gördüğüm siyasetle ilgili bir haber, fotoğraf, yazı vb. eklerim veya silerim	2,70	1,209
Anlık sohbet uygulamasında ülke meselesi olarak gördüğüm siyasetle ilgili bir konuyu tartışırım	2,60	1,181
Ülke sorunlarıyla ilgili sosyal-siyasi bir olayın fotoğrafını paylaşırım	2,85	1,210
Ülke sorunlarıyla ilgili sosyal-siyasi bir içeriğe yorum yaparım	2,64	1,178
Mesaj uygulamasında ülkemle ilgili sosyal-siyasi bir konuyu tartışırım	2,56	1,185
Ülke meselesi olarak gördüğüm sosyal-siyasi içerik taşıyan bir durum güncellemesinde bulunurum	2,77	1,180
Sosyal-siyasi konularla ya da adaylarla ilgili videolar paylaşırım	2,45	1,175
Ülke meselesi olarak gördüğüm sosyal-siyasal konularla ilgili bir link paylaşırım	2,52	1,197
Sosyal medyada siyasetle ilgili bir ankete katılırım	2,71	1,233

Tablo-4'deki veriler incelendiğinde gençlerin dijital ortamlardaki siyasal katılım göstergesi olarak kabul edilebilecek birtakım etkinliklere yabancı olmadıkları ve belirli ölçüde bu ortamlarda siyasal etkinliklerde

buldukları görülmektedir. Şüphesiz, dijital sosyal ağ temelli ortamlar, sosyal ve siyasal davranışlar veya etkinlikler için geniş bir fırsat yelpazesi sunan yeni bir kamusal ortamdır. “Bir içeriğe yorum yaparak veya Facebook’un ‘beğen’ düğmesini (veya diğer sosyal medya platformlarındaki eşdeğer mekanizmaları) kullanarak gerçekleştirilen katılım, kişilerin siyasal konularda daha fazla düşünmesini ve başka alanlarda politik eylemlerde bulunması için bir köprü görevi üstlenebilir” (Bode, 2017, s.1). Ancak, dijital sosyal mecralar üzerinden gerçekleştirilen katılım etkinliklerinin siyasal katılımın meşru bir biçimi olarak kabul edilip edilmeyeceği konusu tartışmalıdır (bkz. Halupka, 2014; Van Deth, 2014; Zuckerman, 2014; Kristofferson vd., 2013; Gibson ve Cantijoch, 2013). Theocharis (2015, s. 5), dijital ortamlardaki etkinliklerin/eylemlerin bazılarının çevrimiçi ve çevrimdışı geleneksel katılım biçimlerinin asgari tanımını sağladığını ve bu çevrimiçi katılımcı etkinliklerin kendi başına bağımsız siyasal katılım biçimini temsil ettiğini ileri sürmektedir. Gibson ve Cantijoch’un (2013, s. 714) belirttikleri üzere, çevrimiçi katılım biçimleri çevrimdışı katılımı olduğu gibi birbirleriyle ilişkili farklı etkinlikler kümesi olarak ayrılabilir. Bu çevrimiçi etkinlikler, çevrimdışı eylemlerden yapısal olarak farklı değildir, ancak çevrimiçi ortamda daha aktif, kolektif ve ağa bağlı bir niteliğe sahip (video yüklemek, sosyal paylaşım sitelerinde veya mikrobloglarda içerik yayınlamak ve iletme gibi) özellikle daha gösterişli etkinlikler bağımsız eylemler olabilir. Bu nedenle, bu türden çevrimiçi katılım biçimleri, çevrimdışı siyasal eylemlerin çevrimiçi sürümlerinden daha fazlası olarak genç kuşaklar için yeni bir katılım davranışı olabileceğinden özellikle ilgi çekicidir.

Calenda ve Meijer (2009, s. 880) bu yeni siyasal katılım biçiminin Castells’in (2001) *ağ temelli bireycilik* olarak nitelendirdiği sosyolojik değişiklikleri yansıttığını ve bu anlamda ağ temelli bireyciliğin çağdaş toplumun sivil ve siyasal katılım biçimindeki dönüşümleri tanımlamak için de kullanılabileceğini belirtmektedirler. Dolayısıyla, dijital ağ temelli siyasal katılım etkinlikleri, “yalnızca popüler bir eğilim değil, aynı zamanda, çevrimdışı katılım biçimlerine yapısal olarak benzer yeni bir katılım biçimi ve potansiyel olarak güncellenmiş yeni bir vatandaşlık anlayışı geliştirmektedir” (Theocharis, 2015, s. 6; bkz. Bennett, 2012).

Çalışmada bu yönde elde edilen nitel verilerin önemli bir kısmı da yükseköğretim gençlerinin sosyal ve siyasal içerikli konulara yönelik kaygılarının var olduğunu ve dijital mecralar üzerinden birtakım siyasal etkinliklerde veya katılımı bulunmayı tercih ettiklerini ve bu mecraları *katılımın kolay veya maliyeti düşük bir şekli* olarak gördüklerini

göstermektedir:

“...Facebook'ta güncel meseleleri çok kolayca paylaşıyorum, beğeniyorum, yorumda bulunuyorum. Okuduklarımı duyduğum haberleri çevremdekilerle paylaşmak istiyorum. Bunu da zorunlu olarak hissediyorum. Birebir yapılan tartışmalardan daha olumlu etki gösterdiğini düşünüyorum hem de çok fazla zorulmadan...” (G.25, E-23).

“...artık milenyum çağındayız ve internete bağımlı yaşıyoruz. O yüzden bazı olayların unutulmamasının avantajları var. Ben paylaştıkça başkası paylaştıkça bilinçlenme olacak. İnsanlar ülke içindeki durumlardan haberdar oluyorlar. Ama bu haberler karşısında onların da pek bir şey yaptığı söylenemez. Mesela işkence videolarını bangır bangır paylaşıyorum. Ne kadar işe yarar bilmiyorum ama ben paylaşarak kendi içimi rahatlatmaya çalışıyorum...” (G-13, K-22).

“...çatışma kaos ortamı olduğunda paylaşırım. Olan düzene karşı şeyler paylaşırım, yorum da yaparım, düşüncemi dile getiririm, olması gerekeni ve olanı anlatan yorumlarda bulunurum. Sorumluluk duyarım. Bir yerden sonra patlama noktasına gelirsin ve ben de varım diye yorum ve paylaşım yaparım. Ama bu biraz kolaycılık da sanki biraz...” (G.27, E-20).

Nitekim, katılımcılardan elde edilen nitel veriler göstermektedir ki siyasal ve toplumsal sorunlara yönelik kaygıları olan ve siyasal temeldeki konulara ilgisiz olmayan gençler için dijital sosyal mecralar siyasal ve sosyal konularda kendilerini *en kolay ve ucuz maliyetle* ifade edebilecekleri alanlardır. Her ne olarak kabul edilirse edilsin çevrimiçi dijital ortamların sağladığı iletişim kolaylığı, daha önce nispeten pahalı olan katılım etkinliklerini son derece düşük bir maliyetle mümkün kılıyor. Nitekim, gençler için dijital sosyal mecralar sosyal ve siyasal konularda kendilerini ifade edebilecekleri katılımın en ucuz ve kolay gerçekleştirilebileceği bir alan olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. Bode'ye (2017, s. 7) göre, “sosyal mecralar üzerinden yorum yapma ve beğenme, siyasal konulara ilgisiz ya da katılım göstermeyen kişiler için bile en azından zaman zaman yapmaya istekli olabilecekleri düşük siyasal katılım etkinlikleri olarak düşünülebilir”. Dolayısıyla, bu kolay ve maliyeti düşük katılım daha önemli siyasal etkinliklere bir başlangıç anlamına gelebilir ve çok önemli bir etkiye sahip olabilir.

Araştırmanın sonuçlarına göre, yükseköğretim gençliği siyasal anlamda kayıtsız bir tutuma sahip değillerdir. Ancak siyasal anlamdaki katılım biçimleri kendilerinden önceki kuşaklara göre belirgin bir şekilde farklılaşmaktadır. Çalışmanın siyasal sinizm başlığı altında geçlerin siyasal alana ve onun aktörlerine yönelik olumsuz algı ve tutumları ifade edilmişti. Buna göre, gençler siyasetin *kirli bir oyun* olduğu ya da siyasetin *laf ebesi* olmayı gerektirdiğine inanmakta, siyaset genel olarak güven vermeyen, türlü ayak oyunlarını içeren bu yüzden de doğru dürüst kişilerin kaçındığı veya uzak durduğu yozlaşmış bir alan olarak algılanmaktadır. Yine, siyasetçiler, çıkar peşinde koşan, maddiyatçı, söyledikleri ile yaptıkları çoğu zaman birbirini tutmayan, laf cambazı, vatandaşın ihtiyaçlarını umursamayan, koltuk peşinde olan kişiler olarak tarif edilmektedir. Bu anlamda, gençlerin önemli bir kısmı siyasal alana ve aktörlerine yönelik derin bir güvensizlik beslemekte ve geleceğe yönelik umutsuz bir tutuma sahiptir. Şüphesiz, bu durum gençleri oy verme dışında maliyeti ve emeği yüksek olan geleneksel siyasal katılım etkinlikleri için gerekli olan motivasyonu kaybetmelerine ve siyasal alana soğuk bakmalarına neden olduğu şeklinde yorumlanabilir. Dolayısıyla, gençlerin siyasal sinizm düzeylerinin yüksek olması veya ana akım politik uygulamalardan beklentilerinin düşük olması onları formel siyasal alandan uzaklaştırmaktadır. Zaten, araştırmanın verileri de gençlerin çevrimdışı geleneksel siyasal katılım eğilimlerinin düşük olduğunu göstermektedir. Ancak, buradan yaygın olarak ifade edilen gençlerin siyasal konulara yönelik kayıtsız, ilgisiz ya da vurdumduymaz olduğu sonucunu çıkarmak mümkün değildir. Lüküslü'nün (2008, s. 291) 18-25 yaş arası 80 gençle derinlemesine görüşmeye dayanan tespiti de gençlerin hiçbir şeyle ilgilenmeyen *vurduymaz, bencil* bir kuşak değil, aksine sorunların farkında olan, sorunlardan rahatsızlık duyan hatta acı çeken gençler olduklarını fakat siyasete olan olumsuz bakışlarından dolayı siyasi alanın bir parçası olmamayı seçtiklerini göstermektedir (ayrıca bkz. Lüküslü, 2015). Benzer şekilde, Loader vd.'lerinin (2014, s. 143) de belirttiği üzere, pek çok genç vatandaş, ana akım siyasi partilere ve onların adına konuşmayı talep edenlere karşı inancını yitirdi. Fakat bu, gençlerin gündelik yaşam deneyimlerini ve onların dünyaya dair normatif kaygılarını etkileyen siyasal konulara ilgi duymadıkları ya da kayıtsız oldukları şeklinde yanlış yorumlanmamalıdır.

Gençler, fazla sonuç alamayacaklarını düşündükleri maliyeti yüksek geleneksel katılım biçimlerine mesafeli yaklaşmaktadırlar. Ancak aynı zamanda toplumsal sorunlara yönelik kaygılarını muhafaza ettikleri için en kolay ve maliyeti düşük olan oy verme etkinliğine katılmakta,

kendilerini kolayca ifade edebildikleri ve güçlü hissettikleri *dijital ağ temelli maliyeti düşük katılım biçimlerine* yönelmektedir. Maliyeti düşük bu katılım etkinliklerini gerçekleştirmek için “dijital bir medya platformuna erişmek, içerik yaratmak ve kişinin sosyal ağını açması yeterlidir. Böylelikle, insanlar (dijital platforma bağlı olarak) yarı özel alanlarından vatandaş rolünde gönüllü olarak sosyal ve siyasal konularla ilgilenirler. Bu etkinlikler devlet uygulamalarına ve bir toplumsal soruna yönelik gerçekleştiği için siyasal katılımın asgari gerekleriyle örtüşmektedir” (Theocharis, 2015, s. 7). Nitekim, gençler için ifade edilen bu özel ya da yarı özel alanlarında bir şeyler yapma durumu dijital sosyal ağların sunduğu düşük maliyetli siyasal katılım etkinliklerine karşılık gelmektedir. Modern sonrası çağın bireyselleşmiş toplum yapısı eleştirilse de Beck ve Elisabeth Beck-Gernsheim (2003, s. 159) bireyselleşmenin her zaman apolitiklik, kayıtsızlık ve egoizm ile eşdeğer olmadığını ve dolayısıyla bu çağın gençlerinin *aktif bir apolitik genç kuşak* olduğunu belirtmektedirler (akt. Lüküslü, 2008, s. 295). Bu yönüyle, gençler her şeye rağmen sosyal ve siyasal problemlere dair endişe ya da kaygı duymakta ve sorumluluk hissetmektedirler. Bireysel olarak siyasal alana etki derecesinin düşük olduğuna yönelik kanaatler, belli ölçülerde toplumsal ve siyasal problemlere hassasiyetini devam ettiren *aktif bir sinik genç kuşak* için dijital ağ temelli ve düşük maliyetli siyasal katılım etkinliklerini daha cazibeli hale getirmektedir.

Maliyeti Düşük Siyasal Katılım Biçimi Ne Kadar Önemlidir?

Ancak, maliyeti ve riski düşük olan bu yeni kolay katılım biçiminin diğer bir boyutuna dikkat çekmeye çalışan ve konuya daha şüpheli yaklaşan araştırmacılar problemleri bir durumu gündeme getirmektedir. Bu gerçekleştirilmesi kolay siyasal etkinlikler ne kadar önemlidir? Facebook vb. ortamlarda tek tıklamaya ya da paylaşıma dayalı kolay ve düşük maliyetli sembolik bu etkinlikler gerçekten siyasal katılım olarak değerlendirilebilir mi? Bu sorunlu konu dijital ağ temelli katılımın anlamlı ve sonuç getirebilen bir siyasal katılım biçimi olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği noktasındaki en önemli soru işaretidir.

Bu mecralardaki faaliyetleri “hiçbir siyasal veya sosyal etkisi olmayan çevrimiçi iyi hissetme aktivizmi” (Mozorov, 2009) olarak tanımlayan küçümseme niteliğindeki sıfat *miskin eylemcilik* ya da *slaktivizm*’dir (*slaktivizm*). Olumsuz içerime sahip bu slaktivizm tanımlaması veya kavramı, herhangi bir probleme yönelik olgunlaşmış bir siyasal yorum niteliğine sahip olmayan ve ayrıca gerçek yaşamda herhangi bir sosyal

ve siyasal etkisi olmayan ancak kişilerin klavye başında bir eyleme destek vererek veya kendisini ifade ederek sadece *iyi hissetmelerini* sağlayan çevrimiçi siyasal etkinliklere veya eylemlere işaret etmektedir (bkz. Morozov, 2009; Christensen, 2011; ayrıca bkz. Lee ve Hsieh, 2013; akt. Ünal, 2017, s. 2530). Bu çerçevede, görüşülen katılımcılar arasında dijital sosyal ağlarda gerçekleştirilen siyasal içerikli etkinliklerin politik sonuçlarından çok rahatlatıcı veya deşarj edici özelliğine vurgu yapanların söylemleri dikkat çekmektedir:

"...sosyal medyanın gerçeklikle alakası olmadığını savunuyorum. Tabii ki kendi düşüncelerini paylaşmaları kendilerini ifade ettiği anlamına gelebilir. Bunun sonucunda da egolarını tatmin ettiklerini düşünüyorlar. İnsanlar kendi içlerini psikolojilerini rahatlatıyorlar..." (G.14, E-24).

"...hakarete, tehdiide girmediği sürece, aşağılamaya da girmediği sürece insanlar paylaşabilirler. Evet, herkes düşüncesini ifade ediyor; yorumlarla ifade ediyor, paylaşımlarla ifade ediyor. Kendini oradan tatmin ediyor yani..." (G.1, E-26).

"...bu tarz paylaşımlar öncelikle psikolojik rahatlık sağlar. Şiddet ya da özgürlükçü düşünceyi haykırmak ister. Genel bağlamda da fikirlerini başka kesimlere aktarabilme olanağı sağlar. Bir takım insanlar da kendisini bu şekilde kanıtlamaya çalışır..." (G.12, E-24).

Söylemlere yansıyan bazı ifadelerle göre, bireylerin bu tür mecralar üzerinden kendilerini ifade etmesi ve düşüncelerini başkalarına aktarması, etkinliğin siyasal sonuçlarını düşünmeksizin, onları *psikolojik veya manevi* açıdan rahatlatmaktadır. Örneğin, Barash vd. (2010) sosyal medyada yer alan politik davranışların kamuya açık olduğunu ve itibar kazanma amaçlı kişisel bir amaca hizmet edebileceğini ileri sürmektedirler, yani bunlar kişinin sadece kendisini iyi hissetmesini sağlayıcı bir etkinlik düzeyinde kalabilir. Kişilerin bu bireysel tatmin amaçları, sonuçlarını gözetmeksizin onları siyasal amaçlı olmayan bu kolay katılım etkinliklerine yöneltebilir (Bode, 2017, s. 3-4). Başka bir deyişle, bu yazarlar dijital mecralarda paylaşılan bir içeriği *beğenme* gibi eylemlerin, gerçekte hiçbir etkileri olmasa da insanları etkili olduklarına inandırarak *gerçek* çevrimdışı aktivizmden veya daha etkili katılım biçimlerinden kopardığını ileri sürmektedirler (Theocharis, 2015, s. 9; ayrıca bkz. Putnam, 2000; Christensen, 2011). Bu anlamda, dijital ağ temelli katılım, çoğunlukla eskiden çevrimdışı ve potansiyel olarak yüksek maliyetli bir hareketin

yerine sembolik bir şekilde geçen, tamamen sıfır maliyetle ve neredeyse kesinlikle sıfır sonuç veren etkinlikler olarak düşünülmektedir.

Bu tür davranışların daha geleneksel çevrimdışı siyasal etkinliklere kıyasla anlamlı bir siyasi değişim elde etmekte daha başarısız olduğuna dair birtakım argümanlar sunulabilir. Ancak, Theocharis (2015, s. 9) dijital temelli katılımın neden boykot, dilekçe verme ve gösteriler gibi diğer katılım şekillerine göre daha az etkileyici olmadığını izah etmeye çalışan yazarların bunları birkaç maddede ele aldığına işaret etmektedir: Birincisi, oylama dışında, yüksek veya düşük maliyetli çevrimiçi veya çevrimdışı bir siyasal eylemin etkisinin olup olmadığını göstermek çok zordur (bkz. Earl, 2014, s. 172). İkincisi, 'etki'nin kendisi tartışmalı bir terimdir. Bazı insanlar için etki, politika değişikliğine, başkaları için gündemi belirleyen medyanın dikkatini çekmeye veya kamuoyunun desteğini almaya yönelik sonuçlar olabilir. Dolayısıyla, kişinin etki sözcüğüne yüklediği anlama bağlı olarak aynı eylem veya olay büyük, küçük veya hiçbir etkisi olmayan bir şey olarak değerlendirilebilir. Üçüncüsü, dijital medya tabanlı eylemlerin ve olayların geleneksel sokak protestolarının yarattığı etkileri yaratmadığını iddia etmek zordur (bkz. Amenta vd., 2012).

Bu yönde, görüşülen bazı katılımcılar arasında dijital sosyal ağlarda gerçekleştirilen kolay ve maliyeti düşük siyasal içerikli etkinliklerin en asgari düzeyde ne türden bir etki yarattığına yönelik söylemler durumu değerlendirmemize imkan vermektedir:

"...insanların kendilerini ifade etmelerini ve siyaset yapabilmelerini sağlıyor... Herhangi bir mitinge katılmayan, herhangi bir şekilde konuşma fırsatı bulunmayanlar, konuşma gücü veya cesareti olmayanlar orada daha bir konuşabiliyor; düşüncelerini daha rahat ifade edebiliyor. Hatta bir nevi rahatlamak..." (G.6, E-19).

"...bu türden paylaşımları insanlar her zaman her yerde yapıyor zaten...İnsanlar hiç değilse buralarda kendilerini ifade edebiliyor...başkalarına bir farkındalık kazandırabiliyor... bazen siyasilere dikkatini çekebiliyor..." (G.34, K-22).

"...evet paylaşıyorum. Paris'teki patlamalardan sonra profilini Fransız bayrağı yapanlara karşı tepkimi koydum. Paylaşırım. Benim doğru olarak gördüğüm bir şeyi başkası da görsün diye. Ama bazen bir çok olay medyanın yapıştırması oluyor. Tamam

öyle çok bir şey yapmıyorum ama oturduğum yerden doğruyu başkaları da görsün amacıyla da paylaşıyorum. Belki bir anlamda içini döktüğün, bir rahatlama aracı olan yer olarak görebiliyorum...ama bir yerde insanlar daha bilinçleniyor..."
(G.17, K-27).

Nitekim, söylemlere yansıyan ifadelere göre, bu tür mecralar üzerinden gerçekleştirilen maliyeti düşük ve kolay siyasal içerikli etkinlikler en asgari düzeyde dahi bireyler için *anlamli küçük siyasal içerikli etkinlikler* olarak kabul görmektedir. Bode'nin (2017, s. 1) üzerinde durduğu üzere, dijital sosyal mecralar üzerinden gerçekleştirilen kolay veya maliyeti düşük etkinlikler hem yaşam döngüsü boyunca politik davranışları sürdürebilmek için gerekli olan siyasal alışkanlıklar yaratır (bkz. Bartels ve Jackman, 2014) hem de zamanla daha güçlü veya daha geniş kapsamlı siyasal davranışların ya da etkinliklerin sergilenmesine bir başlangıç olabilir (bkz. Christensen, 2011; Kristofferson vd., 2013; Vaccari vd., 2015; Leyva, 2016). Ayrıca, profil resminin değiştirilmesi gibi küçük görünen hareketler dahi özellikle marjinal kitleler için daha destekleyici bir siyasal çevre yaratır ve potansiyel bir siyasal hareketin yükselmesine büyük katkıda bulunabilir (Margetts vd., 2016, s. 54). Neticede, her ne kadar dijital ortamlardaki her küçük çaplı siyasal içerikli etkinliğin geçerli bir siyasi katılım biçimi olduğu söylenemezse de, araştırmalar dijital mecralarda siyasal içerikli bilgilere ve tartışma ortamına tesadüfen maruz kalmanın dahi daha sonradan çevrimdışı katılım olasılığını artırdığını ve genelde siyasal konulara yönelik motivasyonu olmayan kişiler için bile önemli politik davranışlara dönüştüğünü göstermektedir (bkz. Bode, 2017; Vaccari vd., 2015; Tufekci, 2014; Kim vd., 2013; Valenzuela, vd. 2012; Wojcieszak ve Mutz, 2009). Bu noktada şu ifade edilebilir ki her ne kadar dijital sosyal mecralarda bir tıklama, paylaşma, yorumda bulunma gibi etkinlikler bir tür etkili siyasal katılım türü olarak görülmesi de bu türden etkinlikler nitelikli siyasal bir katılıma evrilebilecek siyasal bir öneme sahip olabilir.

Sonuç

Yükseköğretim gençliğinin siyasal alanla ilişkisine dair daha geniş bir bakış açısı edinmeye çalışmak önemlidir. Dünyanın birçok yerinde gençlerin siyasal açıdan ilgisiz ve bir şekilde demokratik topluma katılım görevinde başarısız oldukları suçlamaları son yıllarda giderek zayıflamaktadır. Yükseköğretim gençlerinin genel olarak oy verme dışındaki geleneksel siyasal katılım düzeylerinin düşük olması ancak

maliyeti ve emeği daha az olan dijital katılım etkinliklerine yönelik eğilimlerinin daha yüksek olmasının önemli nedenlerinden biri *siyasal sinizm* olgusuyla açıklanabilir. Araştırma verileri doğrultusunda ifade edilebilir ki gençlerin genel olarak siyaset alanına ve siyasetçilere yönelik algıları olumsuz yöndedir. Bu anlamda, gençler siyasetçiler ve siyasal katılım için resmi mekanizmalar hakkında sinik bir tavra sahiptirler. Gençlerin siyasal alandan beklentileri veya siyasal alanı etkileyebilmeye yönelik inanç düzeylerinin düşük olması onları maliyeti ve emeği daha yüksek olan geleneksel siyasal katılım etkinliklerinden uzak durmalarına neden olmaktadır. Bu yönde gençlerin formel ve ana akım politikadan uzaklaştıklarını söylemek mümkündür, ancak bu durum onların mutlaka siyasal olarak ilgisiz ya da kayıtsız oldukları anlamına gelmemektedir.

Araştırma verileri doğrultusunda ifade edilebilir ki yükseköğretim gençliği makul derecede siyaset ve siyasi konularla ilgilenmektedir. Gençler ülke gündemine ilişkin sosyal ve siyasal konularla ilgilenmekte ve problemler karşısında kaygı duymaktadırlar. Bu anlamda, siyasal olarak kayıtsız bir yükseköğretim gençliği tarifi yapmak mümkün değildir. “Gençler arasında kendilerini temsil edenlere karşı açığa çıkan şüphecilik, kayıtsızlığın bir ölçüsü olarak algılanmak yerine, kişisel koşullarının bilincinde olan refleksif katılımcı vatandaşların meşru demokratik tutumları olarak görülmelidir” (Loader, vd., 2014, s. 148). Araştırmanın verilerine göre, gençler siyasal alana yönelik güvensizlikleri, beklentisizlikleri veya genel olarak sinik tavırları nedeniyle, kendilerince daha rasyonel veya 21.Yüzyılın gençlik profiline uygun olarak, kolay ve maliyeti düşük olan oy verme etkinliğine katılmakta, kendilerini kolayca ifade edebildikleri ve güçlü hissettikleri yeni katılım biçimi olarak *dijital ağı temelli maliyeti düşük katılım etkinliklerine* yönelmektedirler. Neticede, yükseköğretim gençliği siyasal alan üzerinde fazla etkili olabileceklerini veya herhangi bir değişim yaratabileceklerini düşünmeseler dahi dijital sosyal ortamların sunduğu maliyeti, emeği ve riski az olan olanaklardan faydalanarak bir şekilde kendilerini sosyal ve siyasal alanın konularına dair dokunmuş hissetme (böylelikle rahatlamış hissetme) ve demokratik yurttaşlık bilincinin korunması adına siyasal katılım olarak değerlendirilebilecek etkinliklerde veya eylemlerde bulunmaktadır. Bu durum, yeni kuşak gençlerin geleneksel katılım biçimlerinden farklı kendine özgü dinamikleri olan *düşük maliyetli* yeni bir katılım biçimine işaret etmektedir.

Nitekim, literatürde genç kuşağın maliyeti düşük bu yeni katılım biçiminin geleneksel anlamdaki katılımın yerine geçtiğini veya çevrimiçi katılımın geleneksel katılımı olumlu yönde teşvik ettiği yönünde yaklaşımlar

olsa da konuya bazı yazarlar tarafından süreç içerisinde olumsuz bir içerik kazanan *slaktivizm* kavramıyla yaklaşıldığı da görülmektedir. Bu yaklaşımlarca, orta ve uzun vadede herhangi gerçek anlamda bir siyasal sonuç getirmeyecek olan etkinlikler olarak yorumlanan dijital ağ temelli siyasal etkinliklerin gerçek sonuç verebilecek olan geleneksel anlamdaki siyasal katılımı körelttiği ileri sürülmektedir. Bu yönde, gençlerin maliyeti düşük olan bu yeni katılım biçimine olumsuz bir anlam yüklenmektedir. Ancak, bu noktada şu ifade edilebilir ki her ne kadar dijital sosyal mecralarda bir tıklama, paylaşma, yorumda bulunma gibi etkinlikler bir tür etkili siyasal katılım türü olarak görülmesi de bu türden etkinlikler bazı gençler için nitelikli siyasal katılıma evrilebilecek siyasal bir öneme sahip olabilir. Bu anlamda, “dünyada son zamanlarda gençlerin içinde yer aldıkları farklı biçim ve bağlamlardaki protesto gösterilerine bakıldığında, yeni nesil vatandaşların siyasal açıdan daha öncekilerden daha az ilgili oldukları iddiası en azından erken görünmektedir” (Loader vd., 2014, s. 143). Dolayısıyla, bu yüzyılın aktif sinik genç kuşağının dijital ağlar üzerinden gerçekleştirdikleri küçük veya maliyeti düşük yeni katılım biçimine işaret eden etkinliklerin daha büyük ve daha uzun süreli katılımı sağlama yeteneği üzerinde daha fazla düşünmek gerekmektedir.

Kaynakça

Agger, R. E., Goldstein, M. N. and Pearl, S. A. (1961). Political cynicism: Measurement and meaning. *The Journal of Politics*, 23(3), 477-506. <https://dx.doi.org/10.2307/2127102>

Amenta, E., Caren, N., Chiarello, E. and Su, Y. (2012). The political consequences of social movements. *Annual Review of Sociology*, (36), 287-307. <http://dx.doi.org/10.1146/annurev-soc-070308-120029>

Barash, V., Ducheneaut, N., Isaacs, E. and Bellotti, V. (2010). *Faceplant: Impression (mis)management in Facebook status updates*. Proceedings of the Fourth International AAAI Conference on Weblogs and Social Media, Washington, DC.

Bartels, L. M. and Jackman, S. (2014). A generational model of political learning. *Electoral Studies*, (33), 7-18. <http://dx.doi.org/10.1016/j.electstud.2013.06.004>

Beck, U. and Beck-Gernsheim, E. (2003) *Individualization*. Thousand Oaks, New Delhi, Sage Publications, Londra.

Benedicto, J. (2008). Young people and politics: Disconnected, sceptical, an

alternative, or all of it at the same time. *Revista de Estudios de Juventud*, (81), 13-27.

Bennett, L. W. (2012). The personalization of politics: Political identity, social media, and changing patterns of participation. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 644(1), 20-39. <http://dx.doi.org/10.1177/0002716212451428>

Bode, L. (2017). Gateway political behaviors: The frequency and consequences of low-cost political engagement on social media. *Social Media+Society*, 3(4), 1-10. <http://dx.doi.org/10.1177/2056305117743349>

Bode, L., Vraga, E. K., Borah, P. and Shah, D. V. (2014). A new space for political behavior: Political social networking and its democratic consequences. *Journal of Computer-mediated Communication*, 19(3), 414-429. <http://dx.doi.org/10.1111/jcc4.12048>

Borge, R. and Cardenal, A. S. (2011). Surfing the net: A pathway to participation for the politically uninterested? *Policy & Internet*, 3(1), 1-29. <http://dx.doi.org/10.2202/1944-2866.1099>

Boulianne, S. (2015). Social media use and participation: A metaanalysis of current research. *Information, Communication, and Society*, 18(5), 524-538. <http://dx.doi.org/10.1080/1369118X.2015.1008542>

Bozan, A. (2013). Politikleşme ve siyasal katılımı etkileyen faktörler Adalet ve Kalkınma Partisi Gençlik Kolları örneği. *Alternatif Politika*, 5(2), 153-173.

Calenda, D. and Meijer, A. (2009). Young people, the internet and political participation. *Information, Communication & Society*, 12(6): 879-898. <http://dx.doi.org/10.1080/13691180802158508>

Cammaerts, B., Bruter, M., Banaji, S., Harrison, S. and Anstead, N. (2014). The myth of youth apathy: Young Europeans' critical attitudes toward democratic life. *American Behavioral Scientist*, 58(5), 645-664. <http://dx.doi.org/10.1177/0002764213515992>

Cappella, J.N. (2002). Cynicism and social trust in the new media environment. *Journal of Communication*, 52(1), 29-241. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1460-2466.2002.tb02541.x>

Castells, M. (2001). *The internet galaxy. reflections on the internet, business and society*. Oxford: Oxford University Press.

Citrin, J. and Elkins, D.G. (1975). Political disaffection among university students:

Concepts, measurement and causes. In J.P. Robinson, P.R. Shaver and L.S. Wrightsman (Eds.) *Measurement of Political Attitudes* (pp. 503-505). New York: Academic Press.

Christensen, H. S. (2011). Political activities on the internet: Slacktivism or political participation by other means? *First Monday*, 16(2). <http://dx.doi.org/10.5210/fm.v16i2.3336>

Dalton, R.J. (2004). *Democratic challenges, democratic choices; The erosion of political support in advanced industrial democracies*. New York, NY: Oxford University Press.

Dekker, H. and Meijerink, E. (2012). Political cynicism: Conceptualization, operationalization, and explanation. *Politics, Culture and Society*, 3(1-2), 33-48.

Earl, J. and Kimport, K. (2011). *Digitally enabled social change: Activism in the internet age*. Cambridge, MA: MIT Press.

Earl, J. (2014). Something old and something new: A comment on "New media, new civics". *Policy and Internet*, 6(2), 169-175. <http://dx.doi.org/10.1002/1944-2866.P01357>

Easton, D. (1975). A re-assessment of the concept of political support. *British Journal of Political Science*, 5(4), 435-457. <http://dx.doi.org/10.1017/S0007123400008309>

Erber, R. and Lau, R.R. (1990). Political cynicism revisited: An information-processing reconciliation of policy-based and incumbency-based interpretations of changes in trust in government. *American Journal of Political Science*, 34(1), 236-253. <http://dx.doi.org/10.2307/2111517>

Finifter, A.W. (1970). Dimensions of political alienation. *American Political Science Review*, 64(2), 389-410. <http://dx.doi.org/10.2307/1953840>

Fu, H., Jalette, G., Miller, M. J., and Mou, Y. (2011). Reconsidering political cynicism and political involvement: A test of antecedents. *American Communication Journal*, 13(2), 44-61.

Gibson, R., and Cantijoch, M. (2013). Conceptualizing and measuring participation in the age of the internet: Is online political engagement really different to offline? *The Journal of Politics*, 75(3), 701-716. <http://dx.doi.org/10.1017/s0022381613000431>

Gil de Zúñiga, H., Jung, N. and Valenzuela, S. (2012). Social media use for news and individuals' social capital, civic engagement and political participation.

Journal of Computer-Mediated Communication, 17(3), 319–336. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1083-6101.2012.01574.x>

Gil de Zúñiga, H.; Copeland, L., & Bimber, B. (2014). Political consumerism: Civic engagement and the social media connection. *New Media & Society*, 16(3), 488-506. <http://dx.doi.org/10.1177/1461444813487960>

Gil de Zúñiga, H., Molyneux, L., & Zheng, P. (2014). Social media, political expression, and political participation: Panel analysis of lagged and concurrent relationships. *Journal of Communication*, 64(4), 612-634. <http://dx.doi.org/10.1111/jcom.12103>

Göktaş, P. (2015). *Siyasi liderlerden beklenen liderlik ve iletişim tarzları: Y kuşağı üzerine bir araştırma* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi SBE, Isparta.)

Griffin, C. (2014). Gençlerin siyasi katılımı hakkındaki varsayımlara meydan okumak: Büyük Britanya'dan eleştirel fikirler. (Der. Yılmaz, V. ve Bahçeci, D.), İstanbul Bilgi Üniversitesi, Şebeke Gençlerin Katılımı Projesi Kitapları – No: (6), 149-159.

Habitat (2017). Türkiye'de gençliğin iyi olma hali raporu. Habitat Derneği, www.habitatderneği.org, İstanbul.

Halupka, M. (2014). Clicktivism: A systematic heuristic. *Policy & Internet*, 6(2), 115–132. <http://dx.doi.org/10.1002/1944-2866.POI355>

Harris, A., Wyn, J. & Younes, S. (2010). Beyond apathetic or activist youth: 'Ordinary' young people and contemporary forms of participation. *Young*, 18(1), 9-32. <http://dx.doi.org/10.1177/110330880901800103>

Harris, A. (2009). Young people's politics and citizenship. In Andy Furlong (ed.) *Handbook of Youth and Young Adulthood* (pp. 301–306). London: Routledge.

Henn, M., Weinstein, M. and Wring, D. (2002) A generation apart? Youth and political participation in Britain. *British Journal of Politics and International Relations*, 4(2), 167-192. <http://dx.doi.org/10.1111/1467-856X.t01-1-00001>

Henn, M., Weinstein, M. and Hodgkinson, S. (2007). Social capital and political participation: Understanding the dynamics of young people's political disengagement in contemporary Britain. *Social Policy and Society*, 6(4), 467-479. <http://dx.doi.org/10.1017/S1474746407003818>

Hülür, B. (2015). Siyasal kayıtsızlık ve medya. *S B A R D*, 26(2), 43-60.

Jones, K. (2005). Politicians and political cynicism: more or less?. *Australasian Parliamentary Review*, 20(2), 116-129.

Jung, N., Kim, Y. and Gil de Zúñiga, H. (2011). The mediating role of knowledge and efficacy in the effects of communication on political participation. *Mass Communication and Society*, 14(4), 407-430. <http://dx.doi.org/10.1080/15205436.2010.496135>

Kaase, M. and Marsh, A. (1979). Political action repertory: Changes over time and a new typology. In Barns, S. and Kaase, M., (Eds.) *Political Action: Mass Participation in Five Western Democracies* (pp. 137-166). Beverly Hills: Sage.

Karpf, D. (2016). *Analytic activism: Digital listening and the new political strategy*. Oxford, UK: Oxford University Press.

Kenski, K. and Stroud, N.J. (2006). Connections between internet use and political efficacy, knowledge and participation. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 50(2), 173-192. http://dx.doi.org/10.1207/s15506878jobem5002_1

Kim, Y., Chen, H. T. and Gil de Zuniga, H. (2013). Stumbling upon news on the internet: Effects of incidental news exposure and relative entertainment use on political engagement. *Computers in Human Behavior*, 29(6), 2607-2614. <http://dx.doi.org/10.1016/j.chb.2013.06.005>

Kristofferson, K., White, K. and Peloza, J. (2013). The nature of slacktivism: How the social observability of an initial act of token support affects subsequent prosocial action. *Journal of Consumer Research*, 40(6), 1149-1166. <http://dx.doi.org/10.1086/674137>

Kurtaran Y., Nemetlu G. and Yentürk N. (2012). Gençler hakkında, gençlik için, gençlerle. Yentürk N.; Kurtaran Y.; Nemetlu G. (der.) *Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları* kitabı içinde (ss. 3-20). (İkinci Baskı). İstanbul Bilgi Üni. Yay.

Kushin, M. J. and Kitchener, K. (2009). Getting political on social network sites: Exploring online political discourse on Facebook, *First Monday*, 14(11). <http://dx.doi.org/10.5210/fm.v14i11.2645>

Lane, D. S., Kim, D. H., Lee, S. S., Weeks, B. E. and Kwak, N. (2017). From online disagreement to offline action: How diverse motivations for using social media can increase political information sharing and catalyze offline political participation. *Social Media+Society*, 3(3), 1-14. <http://dx.doi.org/10.1177/2056305117716274>

Lee, Y. H. & Hsieh, G. (2013). Does slacktivism hurt activism?: The affects of moral balancing and consistency in online activism. In *Proceedings of the SIGCHI*

Conference on Human Factors in Computing Systems (pp. 811-820). ACM.

Leyva, R. (2016). Exploring UK millennials' social media consumption patterns and participation in elections, activism, and "Slacktivism." *Social Science Computer Review*, 35(4), 462-479. <http://dx.doi.org/10.1177/0894439316655738>

Loader, B. D., Vromen, A. and Xenos, M. A. (2014). The networked young citizen: Social media, political participation and civic engagement. *Information, Communication & Society*, 17(2), 143-150. <http://dx.doi.org/10.1080/1369118X.2013.871571>

Lüküslü, D. (2008). Günümüz Türkiye gençliği: Ne kayıp bir kuşak ne de ülkenin aydınlık geleceği. *Yentürk N.; Kurtaran Y.; Nemitlu G. (Ed.) Türkiye'de Gençlik Çalışması ve Politikaları* (ss. 287-297). (İkinci Baskı). İstanbul Bilgi Üni. Yay.

Lüküslü, D. (2015). *Türkiye'de "Gençlik miti" 1980 sonrası Türkiye gençliği*. (4. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.

Manning, N. (2013). 'I mainly look at things on an issue by issue basis': Reflexivity and phronêsis in young people's political engagements. *Journal of Youth Studies*, 16(1), 17-33. <http://dx.doi.org/10.1080/13676261.2012.693586>

Margetts, H., John, P., Hale, S. and Yasseri, T. (2016). *Political turbulence: How social media shape collective action*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Melo, D. F. and Stockemer, D. (2014). Age and political participation in Germany, France and the UK: A comparative analysis. *Comparative European Politics*, 12(1), 33-53.

Mindich, D. T. Z. (2005). *Tuned out. Why Americans under 40 don't follow the news*, Oxford: Oxford University Press.

Morozov, E. (2009). From slacktivism to activism. *Foreign Policy*. <http://foreignpolicy.com/2009/09/05/from-slacktivism-to-activism/>

Nemitlu, G. (2012) Türkiye sivil alanında gençlik çalışmasının tarihsel gelişimi, *Yentürk N.; Kurtaran Y.; Nemitlu G., (Ed.) Türkiye'de Gençlik Çalışması ve Politikaları* kitabı içinde (ss. 167-196). (İkinci Baskı). İstanbul Bilgi Üni. Yay.

Neuman, W. R. (1991). *The future of the mass audience*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Norris, P. (2002). *Democratic Phoenix: Political activism worldwide*. New York: Cambridge University Press.

Olsen, M. E. (1969). Two categories of political alienation. *Social Affairs*, 47(3), 288-299.

Opdycke, K., Segura, P. & Vasquez, A. M. (2013). The effects of political cynicism, political information efficacy and media consumption on intended voter participation. *Colloquy*, 9, 75-97.

O'Toole, T. (2004). Explaining young people's non-participation: Towards a fuller understanding of the political. *European Consortium of Political Research*, (pp. 1-21). *Uppsala*, Sweden.

Pinkleton, B. E. and Austin, E. W. (2004). Media perceptions and public affairs apathy in the politically inexperienced. *Mass Communication and Society*, 7(3), 319-337. http://dx.doi.org/10.1207/s15327825mcs0703_4

Prior, M. (2010). You've either got it or you don't? The stability of political interest over the life cycle. *Journal of Politics*, 72(3), 747-766. <http://dx.doi.org/10.1017/s0022381610000149>

Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone. The collapse and revival of American community*. New York: Simon & Schuster.

Rainie, L. and Wellman, B. (2012). *Networked: The new social operating system*. Cambridge: MIT Press.

SEKAM (2013) *Türkiye'de gençlik: Gençliğin özellikleri sorunları, kimlikleri ve beklentileri*. İstanbul: SEKAM Yayınları.

Siurala, L. (2000). *Changing forms of youth participation*. New forms of youth participation, Biel: Switzerland, www.Coe.Fr/Youth/Research/Participation

Stockemer, D. and Carbonetti, B. (2010). Why do richer democracies survive? The non-effect of unconventional political participation. *The Social Science Journal*, 47(2), 237-251. <http://dx.doi.org/10.1016/j.soscij.2009.12.005>

Schyns, P., Nuus, M. and Dekker, H. (2004). A conceptual and empirical evaluation of political cynicism. *Paper for the Politicologenetmaal, Antwerp, May, 27-28*.

Schwartz, S.K. (1975). Patterns of cynicism. In D.C. Schwartz and S.K. Schwartz (eds.), *New directions in political socialization* (pp. 188-202). New York.

Tanyaş, B. (2015). Gençler ve politik katılım: Gezi Parkı eylemleri'nde 'Apolitik' nesil. *Eleştirel Psikoloji Bülteni*, (6), 25-50.

Theocharis, Y. (2015). The conceptualization of digitally networked participation. *Social Media+Society*, 1(2), 1-14. <http://dx.doi.org/10.1177/2056305115610140>

Tufekci, Z. (2014). *The medium and the movement: Digital tools, social movement*

politics, and the end of the free rider problem. *Policy & Internet*, 6(2), 202-208. <http://dx.doi.org/10.1002/19442866.POI362>

TÜSES (2009). Gençlik tartışıyor: Siyasete katılım, sorunlar ve çözüm önerileri, Cemil Boyraz (der.), *TÜSES (Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı)*, İstanbul.

Ünal, S. (2017). Ağ toplumunun genç yurttaşları: Dijital sosyal ortamların siyasal temelde kullanımına yönelik karşıt yaklaşımlar. *International Journal of Human Sciences*, 14(3), 2510-2540. <http://dx.doi.org/10.14687/jhs.v14i3.4672>

Vaccari, C., Valeriani, A., Barbera, P., Bonneau, R., Jost, J. T., Nagler, J. and Tucker, J. A. (2015). Political expression and action on social media: Exploring the relationship between lower- and higher-threshold political activities among twitter users in Italy. *Journal of Computer-mediated Communication*, 20(2), 221-239. <http://dx.doi.org/10.1111/jcc4.12108>

Van Biezen, I., Mair, P. and Poguntke, T. (2012). Going, going...gone? The decline of party membership in contemporary Europe. *European Journal of Political Research*, 51(1), 24-56. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1475-6765.2011.01995.x>

Van Deth, J. W. (2014). A conceptual map of political participation. *Acta Politica*, 49(3), 349-367.

Valenzuela, S., Park, N. and Kee, K. F. (2009). Is there social capital in a social network site?: Facebook use and college students' life satisfaction, trust, and participation. *Journal of Computer-mediated Communication*, 14(4), 875-901. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1083-6101.2009.01474.x>

Valenzuela, S., Kim, Y. and Gil, de Zúñiga, H. (2012). Social networks that matter: Exploring the role of political discussion for online political. *International Journal of Public Opinion Research*, 24(2), 163-184. <http://dx.doi.org/10.1093/ijpor/edr037>

Verba, S., Schlozman, K. and Brady, H. (1995). *Voice and equality*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Verba, S. and Nie, N. (1972). *Participation in America: Political democracy and social equality*. Chicago: University of Chicago Press.

Wojcieszak, M. E. and Mutz, D. C. (2009). Online groups and political discourse: Do online discussion spaces facilitate exposure to political disagreement? *Journal of Communication*, 59(1), 40-56. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1460-2466.2008.01403.x>

Xenos, M., Vromen, A. & Loader, B. D. (2014). The great equalizer? Patterns of social media use and youth political engagement in three advanced democracies. *Information, Communication & Society*, 17(2), 151-167. <http://dx.doi.org/10.1080/1369118X.2013.871318>

Yamamoto, M. (2014). Social media and mobiles as political mobilization forces for young adults: Examining the moderating role of online political expression in political participation. *New Media and Society*, 17(6), 880-898. <http://dx.doi.org/10.1177/1461444813518390>

Yang, H. C. and DeHart, J. L. (2016). Social media use and online political participation among college students during the US election 2012. *Social Media & Society*, 2(1), 1-18. <http://dx.doi.org/10.1177/2056305115623802>

Yılmaz, V. and Oy, B. (2014) Türkiye’de gençler ve siyasi katılım: Sosyo-ekonomik statü fark yaratıyor mu? İstanbul Bilgi Üniversitesi, Şebeke Gençlerin Katılımı Projesi Kitapları – No: 5

Zuckerman, E. (2014). New media, new civics? *Policy & Internet*, 6(2), 151-168. <http://dx.doi.org/10.1002/1944-2866.POI360>

Zukin, C., Keeter, S., Andolina, M., Jenkins, K. & Delli-Carpini, M. X. (2006). *A New engagement? Political participation, civic life, and the changing American citizen*. New York, NY: Oxford University Press.

Summary

In this study, it was tried to question the argument that young people are politically more uninterested or apathetic than the previous generations through the sample which represents the post-90s generation, which are studying at tertiary education. In this respect, with reference to quantitative and qualitative field data, it was aimed to determine the tendency of young people’s to offline traditional political participation and to new low-cost or easier digital participation opportunities. In addition, the extent to which online participation can substitute traditional forms of participation has been tried to relate to the concepts of political interest, apathy, cynicism and slacktivism.

Both survey and in-depth interview techniques were used as data collection tools in the context of quantitative and qualitative research. The sample of the study is composed of young people who are studying at the tertiary education born between the years 1990-1999. Within

the quantitative research, the sample of the study is limited to the young people who study at Ege University, Dokuz Eylül University, Yaşar University located in İzmir and Adnan Menderes University located in Aydın. The sample group was formed by using quota sampling method. By this way, 978 questionnaires were evaluated. Within the qualitative research, maximum diversity sampling and theoretical sampling methods are used together. In-depth interviews were conducted through a semi-structured interview form with a total of 57 people forming the sample group.

It is crucial to get a broader perspective on the political participation of youth at tertiary education. In many countries of the world, the accusations that younger people are politically uninterested or apathetic are gradually weakening in recent years. Young people, except voting, display low levels of traditional political participation. However, they are more inclined towards digital participation activities which are less costly and easier. This fact can be explained by the case of political cynicism.

In the direction of research data, it can be said that the perception of young people towards politics and politicians in general is negative. In this sense, young people have a cynical attitude about politicians and official mechanisms for political participation. Research data show that young people's political cynicism or low expectation from mainstream political practices distract them from the more costly traditional forms of participation. It is possible to say that young people have moved away from formal and mainstream politics, but this does not mean that they are absolutely politically uninterested or apathetic.

Research data display that tertiary education youth deals with politics and political issues at a reasonable level. Young people are concerned with social and political issues related to the country's agenda and are concerned about the problems. Therefore, it is not possible to describe politically uninterested or apathetic youth. According to the research data, young people are turning to digital network-based low-cost participation activities as a form of new political participation in which they can easily express themselves and feel strongly because of their political distrust and unexpectedness or generally cynical attitudes toward the political arena.

As a result, higher education youth do not think that they can be more effective on the political sphere or that they can make any changes. However, they do benefit from low-cost opportunities offered by digital

social environments. Thus, young people are engaged in activities that can be evaluated as political participation in order to ease their conscience by touching social and political issues and to protect their democratic citizenship consciousness. As young people maintain their concerns about social problems, they participate in the easiest and least costly voting activity and are turning to digital network-based low-cost participation as a new form of participation. This points to a new form of low-cost participation, which, as some recent studies pointed out, has its own dynamics that are different from traditional forms of participation for young generations.

Although there are some approaches that argue that this new form of participation is replacing with traditional participation or that online participation encourages traditional participation positively, it is also seen that some authors raise a question by using the concept of slacktivism which have a negative content. These authors suggest that digitally networked political practices, interpreted as activities that would not bring about any real political outcomes in the long run, hinder traditional political participation that could yield real results. For this reason, this new form of participation, which has a low cost for young people, has a negative meaning.

However, although tiny or low-cost political activities such as clicking, sharing, commenting on digital social media platforms are not seen as a form of effective political participation, these activities may be a starting point for qualified political participation for some young people. In this sense, the recent protests in different forms and contexts in which young people are involved around the world demonstrate that it is early to say that the young people study at tertiary education are politically uninterested or apathetic. Therefore, it is important to pay attention to the digital media based tiny or low-cost new participation activities of the young people of this century. Also, it is necessary to think more about the ability of these activities to provide greater and more qualified participation.